

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет економіки та менеджменту
(назва факультету)

Кафедра економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

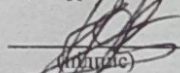
на тему: Резерви покращення фінансового стану комерційного банку
(на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»).

Виконав: студент 6 курсу, групи ПФм-61

спеціальності 072

«Фінанси, банківська справа та страхування»

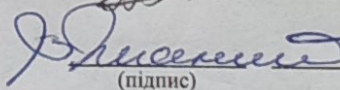
(шифр і назва спеціальності)

Петручок Ю.В.

(прізвище та ініціали)

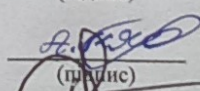
Керівник

Письменний В.В.

(прізвище та ініціали)

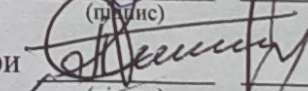
Нормоконтроль

Крупка А.Я.

(прізвище та ініціали)

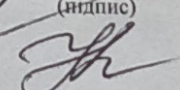
Завідувач кафедри

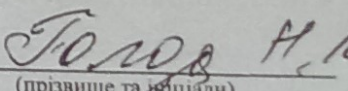

Панухник О.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 2023

Факультет

Економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

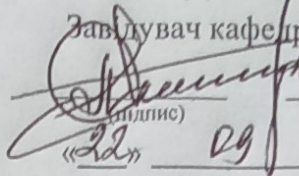
Кафедра

Економіки та фінансів

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завдувач кафедри ЕФ

Елена ПАНУХНИК

(прізвище та ініціали)

«22» 09 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр і назва спеціальності)

студенту

Петручку Юрію Володимировичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Резерви покращення фінансового стану комерційного банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»)

Керівник роботи Письменний Віталій Валерійович., д.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «21» вересня 2023 року № 4/7-917

2. Термін подання студентом завершеної роботи 18.12.2023 року

3. Вихідні дані до роботи фахові наукові публікації, статистична звітність, результати самостійних авторських досліджень, матеріали галузевих Інтернет-сайтів, статична звітність комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк»

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні підходи до оцінки фінансового стану та ефективності функціонування комерційних банків

Розділ 2. Практичні аспекти аналізу фінансового стану та ефективності функціонування АТ КБ «ПриватБанк»

Розділ 3. Шляхи покращення фінансового стану та підвищення ефективності функціонування комерційних банків

Розділ 4. Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях в АТ КБ «ПриватБанк»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Таблиця 1.1. Підходи до визначення поняття «фінансовий стан банку»

Рисунок 1.1. Завдання оцінки фінансового стану комерційних банків

Рисунок 1.2. Класифікація інформаційних джерел фінансового аналізу

Рисунок 1.3. Основні вимоги до інформаційної бази аналізу

Таблиця 1.2. Алгоритм розрахунку й економічний зміст показників, що характеризують фінансову стійкість комерційних банків

Таблиця 1.3. Алгоритм розрахунку і економічний зміст показників, що характеризують ділову активність комерційних банків

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта
Охорона праці	Радиський С.В., к.е.н., доцент
Безпека в надзвичайних ситуаціях	Стручок В.С., старший викладач кафедри ОХ

Підпис, дата
завдання викладач
[Signature]
20.11.23

7. Дата видачі завдання «20» листопада 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1	ВСТУП	20.11.2023-26.11.2023	
2	РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ	20.11.2023-26.11.2023	
3	1.1. Економічна сутність, мета, завдання та інформаційна база аналізу фінансового стану комерційних банків		
4	1.2. Нормативно-правові засади регулювання діяльності комерційних банків та їх фінансового стану		
5	1.3. Методичний інструментарій оцінювання фінансового стану комерційних банків		
6	РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»	27.11.2023-03.12.2023	
7	2.1. Загальна характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк»		
8	2.2. Оцінювання показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»		
9	2.3. Визначення інтегрального показника фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»		
10	РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ	04.12.2023-10.12.2023	
11	3.1. Моделювання резервів зростання прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»		
12	3.2. Розробка стратегії управління ліквідністю АТ КБ «ПриватБанк»		
13	3.3. Механізми забезпечення фінансової стійкості та прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» на основі моделі стрес-тестування		
14	РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ В АТ КБ «ПРИВАТБАНК»		
15	ВИСНОВКИ	11.12.2023-17.12.2023	
16	Попередній захист КРМ	11.12.2023-17.12.2023	
17	Робота ЕК. Захист КРМ	18.12.2023-24.12.2023	
		25.12.2023-31.12.2023	

Студент

Керівник роботи

[Signature]
(підпис)

Петручок Ю.В.
(прізвище та ініціали)

Письменний В.В.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Петручок Ю.В. Резерви покращення фінансового стану комерційного банку (на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»).

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2023.

Об'єктом дослідження виступає комерційна діяльність банку АТ КБ «Приватбанк», предметом дослідження є розгляд економічних взаємовідносин суб'єктів в процесі реалізації банківської діяльності комерційного банку АТ КБ «Приватбанк».

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних підходів та практики організації банківської діяльності, визначення фінансового стану і запропонування шляхів покращення показників банківської діяльності комерційного банку у стратегічній перспективі.

У кваліфікаційній роботі здійснено дослідження теоретичних підходів оцінки фінансового стану та ефективності функціонування комерційного банку, подано практичні аспекти аналізу фінансового стану та ефективності функціонування комерційного банку АТ КБ «Приватбанк», запропоновано шляхи покращення показників фінансового стану та підвищення ефективності функціонування комерційного банку АТ КБ «Приватбанк».

Ключові слова: фінансовий стан, резерви зростання, банківська система, зростання прибутковості, кореляційно-регресійний аналіз, управління ліквідністю комерційного банку.

SUMMARY

Petruchok Yu.V. Reserves for improving the financial condition of a commercial bank (on the example of JSC CB «PrivatBank»).

Research for obtaining a Master's degree in the specialty 072 «Finance, banking and insurance». - TNTU named after I. Pulyuya. – Ternopil, 2023.

The object of the study is the commercial activity of the JSC CB «Privatbank» bank, the subject of the study is the consideration of the economic relationships of subjects in the process of implementing the banking activity of the commercial bank JSC CB «Privatbank».

The purpose of this qualification work is to study the theoretical approaches and practices of the organization of banking activities, to determine the financial condition and to propose ways to improve the indicators of banking activity of a commercial bank in a strategic perspective.

In the qualification work, a study of theoretical approaches to assessing the financial condition and effectiveness of the operation of a commercial bank was carried out, practical aspects of the analysis of the financial condition and effectiveness of the operation of a commercial bank JSC CB «Privatbank» were presented, ways of improving indicators of the financial condition and increasing the efficiency of the operation of a commercial bank JSC CB «Privatbank» were proposed.

Keywords: financial condition, growth reserves, banking system, profitability growth, correlation-regression analysis, liquidity management of a commercial bank.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	12
1.1 Економічна сутність, мета, завдання та інформаційна база аналізу фінансового стану комерційних банків.....	12
1.2 Нормативно-правові засади регулювання діяльності комерційних банків та їх фінансового стану.....	22
1.3 Методичний інструментарій оцінювання фінансового стану комерційних банків.....	28
Висновки до розділу 1.....	34
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	37
2.1 Загальна характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк».....	37
2.2 Оцінювання показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк».....	44
2.3 Визначення інтегрального показника фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк».....	49
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	56
3.1 Моделювання резервів зростання прибутковості АТ КБ «ПриватБанк».....	56
3.2 Розробка стратегії управління ліквідністю АТ КБ «ПриватБанк».....	61
3.3 Механізми забезпечення фінансової стійкості та прибутковості	

АТ КБ «ПриватБанк» на основі моделі стрес-тестування.....	70
Висновки до розділу 3.....	77
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ В АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	80
4.1 Охорона праці в АТ КБ «ПриватБанк».....	80
4.2 Захист персоналу та клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» у випадку надзвичайних ситуацій воєнного часу.....	83
Висновки до розділу 4.....	87
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТКИ.....	99

ВСТУП

Актуальність теми. Серед суб'єктів фінансово-господарської діяльності комерційні банки займають ключове місце та відіграють важливу роль у прогнозуванні динаміки економічної кон'юнктури й оперативній реакції на зміни на фінансовому ринку. Вони мають здатність мобілізувати тимчасово вільні фінансові ресурси і перетворювати їх у реальний капітал, виконуючи різні кредитні, інвестиційні й інші операції. Це дозволяє задовольняти потреби економіки в додаткових грошових коштах.

Протягом останнього десятиріччя уявлення про комерційні банки і їх діяльність зазнали кардинальних пертурбацій. З одного боку, вони викликані стрімкими змінами у вимогах та умовах функціонування банківських установ. З іншого боку, актуалізуються питання все більшої інтеграції банківської системи, наростаючої фінансової конкуренції та стрімкого розвитку інноваційних технологій, що переосмислюють традиційні форми й методи банківських операцій.

Українські банки працюють в умовах підвищеного ризику, що призводить до того, що вони частіше, ніж за кордоном, потрапляють в кризові ситуації. Більшість таких випадків пов'язані з недооцінкою власного фінансового стану та надійності їх клієнтів і бізнес-партнерів. Фінансовий стан банку – це складне поняття, яке відображає систему показників, що вказують на наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів. Таким чином, дослідження фінансового стану комерційних є актуальним.

Вирішенню питань банківської діяльності та оцінювання фінансового стану комерційних банків займалися українські науковці й практики з банківської справи Азаренкова Г. М., Беленкова О. О., Вовченко О. С., Вінниченко О. В., Гудзь А. В., Гайдай І. Ю., Демчук Н. І., Зубова В. В., Меркушева Д. В., Меда Н. С., Пархоменко Ю. В., Письменний В. В., Прасолова С. П., Рудняк А. Д., Радіонова Н. Й., Терещук В. В., Шевченко Т. О., Швайко М. Л., Микиша А. Д., Циганюк Д. Л. та інші.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у вивченні теоретичних підходів, аналізі практичних аспектів банківської діяльності та виробленні заходів, спрямованих на покращення і забезпечення резервів зростання показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк».

Виходячи із актуальності теми та мети дослідження **завданнями даної роботи є:**

- вивчення економічної сутності, мети, завдань та інформаційної бази аналізу фінансового стану комерційних банків;
- аналіз нормативно-правових засад регулювання діяльності комерційних банків;
- узагальнення методичного інструментарію оцінювання фінансового стану комерційних банків;
- здійснення загальної характеристики діяльності й оцінювання показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»;
- визначення інтегрального показника фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»;
- моделювання резервів зростання прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»;
- розробка стратегії управління ліквідністю АТ КБ «ПриватБанк» в сучасних умовах;
- вироблення механізмів забезпечення фінансової стійкості та прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» на основі моделі стрес-тестування;
- дослідження особливостей охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях в АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом дослідження є фінансово-економічна діяльність комерційних банків, а **предметом дослідження** є економічні відносини, які виникають в процесі забезпечення резервів зростання показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк».

У процесі вивчення та опрацювання матеріалів застосовувалися такі **методи наукових досліджень:** при дослідженні теоретичних і нормативно-правових підходів до оцінки фінансового стану й ефективності функціонування

комерційних банків – абстрактно-логічний, монографічний, узагальнення, обґрунтування; при аналізі фінансового стану й ефективності функціонування АТ КБ «ПриватБанк» – математичний, статистичний, узагальнення, емпіричний; при виробленні шляхів покращення показників фінансового стану та підвищення ефективності функціонування АТ КБ «ПриватБанк» – економіко-статистичний, планування та прогнозування, моделювання.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правова база (закони України, накази, постанови та інструкції Національного банку України), наукові праці теоретичного і практичного спрямування вітчизняних та зарубіжних науковців з банківської справи, монографічні видання, статистичні дані Державної служби статистики України, а також дані фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк».

Наукова новизна результатів дослідження. Розробка стратегії управління ліквідністю комерційного банку та механізмів забезпечення фінансової стійкості та прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» на основі моделі стрес-тестування є новими, при цьому їх використання дає можливість забезпечити зростання прибутковості досліджуваного комерційного банку.

Практичне значення роботи полягає в тому, що основні результати дослідження представлені у аналітичній та пропозиційній частині роботи, що стосуються шляхів покращення фінансового стану та підвищення ефективності функціонування комерційних банків можуть бути використанні у діяльності АТ КБ «ПриватБанк», а також інших банків в контексті підвищення результативності їх діяльності.

Апробація. Основні результати дослідження висвітлено на трьох конференціях, а саме: ІХ Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (5 листопада 2022 року; Х Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (31

березня 2023 року); XI Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (3 листопада 2023 року).

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота побудована за такою структурою: вступ, чотири розділи, висновки до розділів, загальні висновки та пропозиції до роботи, додатки, список використаних джерел, в якому подано 59 джерел. Для наглядного відображення основних результатів дослідження у кваліфікаційній роботі було використано 16 таблиць, 18 рисунків і 7 додатків.

У першому розділі визначено економічну сутність, мету та завдання аналізу фінансового стану комерційних банків, досліджено нормативно-правову базу регулювання їх діяльності та фінансового стану. Акцентовану увагу на дослідженні методичного інструментарію оцінювання фінансового стану комерційних банків.

У другому розділі дано загальну характеристику діяльності АТ КБ «ПриватБанк», здійснено оцінку основних показників і визначено інтегральний показник його фінансового стану. У результаті виявлено основні проблеми фінансової діяльності та фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк».

У третьому розділі виявлено виклики, які стоять перед банківською системою України, та визначено перспективи її розвитку, здійснено моделювання резервів зростання прибутковості та розроблено стратегію управління ліквідністю АТ КБ «ПриватБанк».

У четвертому розділі досліджено особливості охорони праці в АТ КБ «ПриватБанк», а також розглянуто необхідність захисту персоналу та клієнтів банківської установи у випадку надзвичайних ситуацій воєнного часу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

1.1. Економічна сутність, мета, завдання та інформаційна база аналізу фінансового стану комерційних банків

Однією з найважливіших характеристик функціонування та розвитку комерційних банків виступає їх фінансовий стан. Своєчасний аналіз і достовірність даних фінансового стану є основою для прийняття найбільш ефективних управлінських рішень з боку власників, партнерів, інвесторів, регулюючих і контролюючих органів, а також інших учасників банківських відносин. Ці рішення дають орієнтир на оптимізацію витрат, зростання прибутку та приріст ринкової вартості комерційних банків.

Під час фінансової кризи й економічних турбулентностей, породжених повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну, оцінка фінансового стану вітчизняних комерційних банків стає критично важливою. Правильна оцінка дозволяє вчасно виявляти проблемні аспекти їх функціонування та запроваджувати необхідні заходи для підтримки фінансової стабільності.

Також з поширенням нових технологій та змінами в регуляторному середовищі виникає необхідність в оновленні методів оцінки фінансового стану комерційних банків. Адаптація до цих змін вимагає розвитку нових підходів для забезпечення високого рівня ефективності банківської діяльності. Крім того, зростаюча конкуренція в банківському секторі заохочує комерційні банки шукати способи покращення своєї ефективності та конкурентоспроможності. Оцінка фінансового стану допомагає ідентифікувати потенційні області покращення та оптимізації їх роботи.

Поняття фінансового стану банку більшість вчених і фахівців банківської справи трактує через сукупність певних коефіцієнтів (табл. 1.1).

Підходи до визначення поняття «фінансовий стан банку»

Автори	Трактування поняття
Буряк А. В.	Система показників достатності капіталу, якості активів, ліквідності балансу, ефективності діяльності, рівня управління (менеджменту) банку
Герасимович А. М.	Оцінка показників фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності, ефективності управління
Дзюблюк О. В.	Визначається наявністю у нього фінансових ресурсів, забезпеченістю грошовими ресурсами, необхідними для діяльності, підтримки нормального режиму роботи, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами.
Загородній А. Г.	Стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та існування, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами
Коваленко В. В.	Рівень забезпечення економічного суб'єкта грошовими коштами для здійснення господарської діяльності, підтримання нормального режиму роботи та своєчасного проведення розрахунків

Джерело: складено на основі [4; 7, с. 29; 14, с. 7; 15, с. 117; 25, с. 70]

Як бачимо із табл. 1.1, дефініцію «фінансовий стан банку» більшість науковців визначає як сукупність фінансових показників. При цьому Герасимович А. М. зазначає те, що дане поняття передбачає оцінювання показників ліквідності, фінансової стійкості, ефективності управління та ділової активності [7, с. 115]. Також автор наголошує, що фінансовий стан банку виступає комплексним твердженням, яке враховує різні аспекти його діяльності, зокрема фінансову стабільність, ліквідність та управлінську ефективність.

На переконання Загороднього А. Г. фінансовий стан банку характеризує стан суб'єкта ринку, що характеризує наявність фінансових ресурсів, які необхідні для реалізації комерційної діяльності, нормального режиму існування та праці, забезпечення грошових розрахунків із іншими суб'єктами [19, с. 194]. У даному випадку науковець відзначає ресурсний підхід, тобто важливість та необхідність наявності фінансових ресурсів для забезпечення нормального функціонування та комерційної активності банку.

Професор Дзюблюк О. В., характеризуючи фінансовий стан комерційного банку, також виокремлює наявність фінансових ресурсів, забезпеченість

грошовими коштами необхідними для підтримки повноцінної діяльності та режиму роботи, здійснення комерційних розрахунків із іншими суб'єктами ринку [14, с. 12]. Таким чином, автор виділяє важливість наявності грошових коштів для забезпечення повноцінної роботи банку та здійснення фінансових операцій.

Отже, розглянувши наведені підходи до визначення сутності поняття «фінансовий стан банку», необхідно відзначити те, що фінансовий стан банку представляє собою економічну категорію, яка оцінює фінансово-економічну діяльність банку за допомогою конкретної системи аналітичних показників у чітко визначений момент часу.

Оцінка фінансового стану комерційних банків спрямована на визначення їх фінансової стійкості, ефективності управління ресурсами та загальної фінансової прозорості. Головною метою є надання об'єктивної інформації зацікавленим сторонам – клієнтам, інвесторам, регуляторам, щодо здатності банку виконувати свої функції та витримувати економічні виклики.

Основними завданнями оцінки фінансового стану комерційних банків є:

- визначення здатності вчасно виконувати зобов'язання та забезпечити оптимальність управління грошовими потоками;
- визначення рівня прибутковості та ефективності використання активів для максимізації прибутку;
- виявлення та оцінка різних видів ризиків, таких як кредитний, ринковий, операційний, які можуть впливати на фінансову стійкість;
- аналіз капіталовкладень та визначення відповідності рівню ризиків, що може забезпечити стабільність;
- оцінка якісного та кількісного складу активів та пасивів для забезпечення оптимального фінансового управління;
- порівняння фінансового стану з іншими банками та відсіювання конкурентних переваг чи вразливостей.

Дані завдання допомагають не лише оцінити поточний стан комерційних банків в різних умовах діяльності, але й розробити стратегії для покращення їх

фінансової стійкості та ефективності. При цьому об'єктом оцінки виступає комерційна діяльність, а суб'єктами взаємодії можуть бути як комерційні банки, так і їх контрагенти, зокрема постійні та потенційні клієнти, аудиторські фірми, кредитні установи [31, с. 380].

Завдання оцінки фінансового стану комерційних банків подано на рис. 1.1.

Рисунок 1.1. Завдання оцінки фінансового стану комерційних банків

Джерело: складено за даними [42, с. 115]

Оцінка фінансового стану комерційних банків передбачає наступні етапи:

- оцінювання стану та результатів комерційної діяльності за звітній період;
- зіставлення даних фінансового стану та результатів комерційної діяльності із результатами функціонування окремих підрозділів;
- узагальнення результатів оцінювання та підготовку практичних ефективних рекомендації для прийняття зважених на сучасні реалії управлінських рішень орієнтованих на підвищення ефективності комерційної діяльності.

Функціями здійснення аналізу фінансового стану комерційних банків є:

- оцінка показників фінансового стану; визначення чинників та причин впливу на фінансовий стан;
- підготовка та подальше обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів;
- вжиття найбільш раціональних заходів для підвищення платоспроможності комерційних банків;
- забезпечення розробки та реалізації планів фінансового оздоровлення комерційних банків;
- визначення, виявлення та мобілізація потенційних банківських резервів в аспекті підвищення ефективності функціонування [30, с. 700].

Різновидами фінансового аналізу комерційних банків є:

- 1) за періодичністю проведення оцінки фінансового стану – щоденний, щотижневий, місячний, кварталний, річний;
- 2) в залежності від спектра проблемних питань, котрі вивчаються:
 - повний, тобто досліджуються усі можливі аспекти функціонування комерційних банків, їх взаємовідносини;
 - тематичний, коли з метою покращення окремих напрямів діяльності комерційних банків розглядається вузьке коло питань;
- 3) у відповідності до мети та характеру функціонування комерційних банків:
 - попередній аналіз, який використовують, щоб оцінивши стану рахунків, визначити чи спроможні банки реалізувати різноманітні операції;
 - оперативний аналіз, який реалізовується у ході поточної діяльності комерційних банків із метою оцінки дотримання встановлених норм та нормативів, а також інших показників;
 - остаточний аналіз, який необхідний для визначення комерційної ефективності роботи у звітній період, а також пошук резервів збільшення доходності;
 - перспективний, який використовують для прогнозування результатів діяльності у перспективному періоді, визначення та вибір нових видів

банківських операцій.

4) в залежності від об'єкта здійснення аналізу поділяється на шість видів:

– функціонально-вартісний, який дає можливість визначити спеціалізацію, місце установи в системі поділу банківських послуг, форм та перспективи взаємодії із іншими контрагентами. Також допомагає здійснити аналіз результативності та доцільності реалізації функцій, котрі виконують комерційні банки. Його ключова мета – визначити можливості підвищення прибутковості банківських операцій та визначити їх ліквідність;

– структурний аналіз, який реалізується за видами операцій комерційних банків, при цьому базується на відсоткових значеннях кожного із рядків таблиці щодо їх загального підсумку. Зміни відносних показників окремих статей відображуються зміною питомої ваги пасивів та активів, прибутків або збитків від окремих операцій;

– операційно-вартісний аналіз, який визначає масштабну картину функціонування комерційних банків при визначенні показників їх дохідності, допомагає більш точно та об'єктивніше оцінити вартість визначених банківських операцій, визначити прибутковість або збитковість;

– рейтинговий аналіз, який має виняткове значення для реалізації комплексної оцінки фінансового стану комерційних банків та порівняння їх між собою. Рейтинг визначається на підставі різноманітних висновків, здійснених спеціалістами різних категорій;

– факторний аналіз, який покликаний визначити вплив різноманітних чинників на кінцевий результат функціонування банку, а також з'ясувати вплив сильних та слабких сторін діяльності;

– макроекономічний аналіз, який визначає масштаби реалізації банківських операцій та розмір чистого прибутку установи, а також рівень участі банку або групи банків у формуванні грошової маси, регіональному поділі кредитних засобів, розподілі банківських послуг [57, с. 158].

Хоч напрями та критерії, у відповідності до яких здійснюється аналіз роботи комерційних банків, досить різноманітні, методика здійснення аналізу

фінансового стану єдина та передбачає наступні етапи: попередній, аналітичний та заключний.

На попередньому етапі фінансову звітність банку готують для подальшої аналітичної роботи: аналізують правильність формування та достовірність одержаних даних, групують статті звіту про фінансовий стан, звіту про прибутку та збитку комерційних банків, формують аналітичні таблиці та відбираються визначені фінансові показники, а потім на основі первинної інформації визначають абсолютні та відносні показники, які характеризують ту чи іншу сторону функціонування комерційних банків, а також визначають порядок їх розрахунку. Усі показники подаються в аналітичні таблиці у відповідності до напрямів реалізації досліджень.

На аналітичному етапі визначають вид та кількість аналітичних таблиць для здійснення дослідження, обирають методи аналізу, відображення динаміки та структури показників, роблять необхідні фінансові розрахунки.

На заключному етапі здійснюється оцінювання отриманих результатів розрахунків, робляться висновки та готуються аналітичні записки, доповіді та коментарі [45, с. 109].

Результати реалізації аналітичних процедур не є безумовними та єдиними критеріями для остаточного резюмування стану фінансово-господарської діяльності комерційних банків. На основі оцінювання показників їх фінансового стану:

- приймаються важливі управлінські рішення;
- відбувається координація діяльності різноманітних підрозділів та служб;
- визначається об'єктивна оцінка комерційних результатів діяльності банківських установ і перспектив їх розвитку;
- визначається фінансова стійкість та надійність.

Аналіз фінансового стану комерційних банків слід здійснювати із використання наступних методів оцінювання: групування, зведення, порівняння, різниць та ланцюгових підстановок [52, с. 43–44]. Для

прогнозування результатів дослідження необхідно використовувати методи економіко-математичного моделювання. Також важливо здійснювати зіставлення фінансових показників звітного періоду із їх нормативними значенням із показниками попереднього періоду.

Використання методів групування та зведення передбачає об'єднання інформаційних матеріалів у аналітичні таблиці. Аналітичне групування дає можливість виявити взаємозв'язок економічних показників і вплив найбільш істотних чинників, а також визначати закономірності та тенденції розвитку фінансових процесів.

За допомогою методу ланцюгових підстановок визначають ступінь впливу окремих чинників у загальному комплексі їх впливу на узагальнюючий (інтегральний) показник фінансового стану. Метод різниць передбачає визначення відхилень від базового показника у відповідності до чинників впливу та сукупного фінансового показника.

Досліджуючи фінансовий стан комерційних банків важливо звернути увагу на показники його фінансової стійкості. Фінансово стійким вважається такий комерційний банк, який із власних засобів покриває грошові засоби, котрі вкладені у його активи, не допускає значної дебіторської та кредиторської заборгованостей, а також відповідає за власними зобов'язаннями.

Фінансова стійкість банку обумовлена різноманітними аспектами його функціонування та розвитку і має досить складну структуру. Зокрема, капітальна стійкість комерційних банків у визначає обсяг капіталу, який необхідний для повернення депозитних вкладень та формування резерву погашення непередбачуваних боргів та збитків [6, с. 98].

Склад інформаційної основи фінансового аналізу комерційних банків відобразимо на рис. 1.2. Основою аналізу фінансового стану є фінансова звітність комерційних банків, яку складають раз на рік, при цьому порядок її складання викладено в Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, що затверджена постановою Правління НБУ за № 373 від 24 жовтня 2011 року.

Рисунок 1.2. Класифікація інформаційних джерел фінансового аналізу

Джерело: складено за даними [42, с. 115]

Мета складання фінансової звітності полягає в забезпеченні користувачів повною, зрозумілою, достовірною та неупередженою інформацією про фінансовий стан, результати діяльності та грошові потоки банку, його материнського банку та учасників консолідованої групи як єдиної економічної одиниці з метою прийняття обґрунтованих рішень.

До фінансової звітності, яка визначає особливості фінансового стану комерційних банків, належать:

- звіт про фінансовий стан (відображаються активи, зобов'язання та власний капітал на кінець звітного періоду);
- звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (відображаються основні фінансові результати комерційної діяльності банківської установи);
- звіт про зміни у власному капіталі (відображається рух власного капіталу у відповідності до статей та основних розділів);
- звіт про рух грошових коштів (відображаються дані, що є основою для оцінки здатності банківської установи генерувати і ефективно використовувати

грошові кошти та їх еквіваленти).

– примітки до фінансової звітності банку (відображається інформація про основні методи оцінки та судження управлінського персоналу, які були використані під час реалізації облікової політики).

Інформація, яка використовується при фінансовому аналізі діяльності комерційних банків, повинна відповідати наступним вимогам (рис. 1.3).

Рисунок 1.3. Основні вимоги до інформаційної бази аналізу

Джерело: складено за даними [35, с. 700]

Інформаційна база комерційних банків виступає аналітичною основою для подальшого дослідження їх фінансового стану та основних показників, які його розкривають. Основними стейкхолдерами в контексті оцінки фінансового стану є клієнти банку, інвестори, регулятори, партнери, персонал та громадськість.

Вимогами щодо інформаційної бази дослідження фінансового стану комерційного банку є: доступність (тобто інформація повинна бути зрозумілою для користувача); значущість (означає, що інформація є корисною та актуальною для прийняття управлінського рішення); матеріальність (в разі подання чи не подання звітності вона вплине на економічну діяльність банку); надійність (не містить значних матеріальних помилок); порівняльність (зіставлення фінансової звітності у відповідності до аналітичних періодів).

В цілому, слід відмітити, що фінансовий стан комерційних банків є важливою економічною категорією, яка оцінює фінансово-економічну їх

діяльність за допомогою конкретної системи аналітичних показників у чітко визначений момент часу. Головною метою є надання об'єктивної інформації зацікавленим сторонам – клієнтам, інвесторам, регуляторам, щодо здатності банку виконувати свої функції та витримувати економічні виклики.

1.2. Нормативно-правові засади регулювання діяльності комерційних банків та їх фінансового стану

Правове регулювання діяльності комерційних банків – це важлива функція держави, яку вона виконує з метою забезпечення стабільності банківської системи.

Нормативно-правове поле регулювання банківської діяльності почало формуватися з часу проголошення незалежності України. Враховуючи важливість банківського регулювання у забезпеченні стабільності у розвитку економіки, існує спеціальне банківське законодавство. Основою банківського законодавства є Конституція України. Всі законодавчі та нормативно-правові акти повинні прийматися з врахуванням принципів та положень Основного Закону держави. Саме такі документи формують адекватну правову інфраструктуру у державі, в якій існує верховенство закону [28, с. 18–19].

Правова інфраструктура банківського регулювання в Україні має три рівні:

1. Законодавство. За відсутності єдиного систематизованого нормативно-правового акту, норми якого б урегульовували взаємовідносини, що виникають у сфері банківської діяльності, такого, як наприклад, Банківський кодекс, банківське законодавство, класифікують як загальне, такі спеціальне.

До загального законодавства належать Закони України, які визначають основні принципи діяльності суб'єктів ринку, наприклад, Закон України «Про господарські товариства», Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок», Закон України «Про державне регулювання ринку фінансових послуг», Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», Закон України «Про інвестиційну діяльність», Закон України «Про запобігання та

протидію легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, Податковий кодекс України тощо.

При цьому спеціальне законодавство спрямоване на врегулювання взаємовідносин між суб'єктами ринку банківських послуг. До нього належать Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про Національний банк України», Закон України «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати», Закон України «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб», Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні».

2. Серії регулятивних правил. Регулятивні (підзаконні нормативні) акти стосуються безпосередньо правил здійснення банківських операцій, які розробляють компетентні наглядові органи. Сюди можна віднести Постанови Кабінету Міністрів, Постанови Правління НБУ, Укази Президента. Приклади охоплюють і правила регулювання достатності капіталу, порядок формування обов'язкових резервів, правила здійснення валютних операцій тощо.

3. Роз'яснення та коментарі до нормативно-правових документів. Це інтерпретація нормативно-правових актів, що надає наглядовий орган для деталізації своїх дій щодо застосування законодавства або регулятивних правил.

Особливе місце у процесі формування правового поля діяльності банків відводять НБУ. Здійснення його правотворчої діяльності регламентується:

- Правилами підготовки, надсилання та обліку проектів законодавчих актів та законодавчих пропозицій, що вносяться на розгляд Верховної Ради України НБУ у порядку законодавчої ініціативи, затверджених постановою Правління НБУ від 23 лютого 1998 року №60;

- Інструкцією про порядок підготовки, видання, реєстрації та систематизації нормативно-правових актів НБУ, затвердженої постановою Правління НБУ від 30 грудня 1999 року №634;

- Методикою проведення аналізу впливу регуляторного акта НБУ та Методикою відстеження результативності регуляторного акта НБУ, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України і НБУ від 14 квітня 2004 року №471.

Нормативно-правові акти центрального банку України видають у формі постанов Правління НБУ та затверджених ними інструкцій, положень, правил. Вони підлягають державній реєстрації в Міністерстві юстиції України та набирають чинності через десять днів після їхньої реєстрації, якщо в них самих не встановлено пізніший термін набуття юридичної сили [28, с. 133].

Важливою є регуляторна позиція НБУ. Зокрема, відповідно до стаття 1 Закону України «Про Національний банк України» однією з функцій НБУ, яка полягає у створенні системи норм, що регулюють діяльність банків, визначають загальні принципи банківської діяльності, порядок здійснення банківського нагляду, відповідальність за порушення банківського законодавства є банківське регулювання [7]. НБУ здійснює регулювання діяльності банків через економічні нормативи та нормативно-правове забезпечення здійснюваних банками операцій. Регулювання та банківський нагляд здійснюється відповідно до Конституції України, Закону України «Про банки і банківську діяльність», Закону України «Про Національний банк України», інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів НБУ [53, с. 190].

Одним із пріоритетних питань банківського регулювання є мінімізація ризиків банківської діяльності. Відповідно до цього введено економічні нормативи діяльності банків, тобто показники, встановлені НБУ з метою регулювання банківської діяльності на основі безвиїзного нагляду для здійснення моніторингу діяльності окремих банків і банківської системи в цілому [9, с. 39].

Для врегулювання допустимого рівня ризиків, НБУ було ухвалено Постанову від 28 серпня 2001 року №368, якою затверджено Інструкцію про порядок регулювання діяльності банків в Україні, що встановлює:

- нормативи капіталу: мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2), достатності основного капіталу (Н3);

- нормативи ліквідності: миттєва ліквідність (Н4), поточна ліквідність (Н5), короткострокова ліквідність (Н6), коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB);

– нормативи кредитного ризику: максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7), великих кредитних ризиків (Н8), максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9);

– нормативи інвестування: інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11), загальної суми інвестування (Н12) [53, с. 191].

Правове регулювання банківської діяльності в Україні за останні роки змінилось. Внесено зміни до Закону України «Про банки та банківську діяльність», відповідно до яких передбачені інший розмір статутного капіталу банків та інші терміни приведення у відповідність його розміру; запроваджені нові правила корпоративного управління банків щодо розкриття даних про структуру власності, визначення ключових учасників банку; уточнені й доповнені питання виключної компетенції загальних зборів учасників та Ради банку, необхідності незалежних членів і нових критеріїв кваліфікації пов'язаних з банком осіб, застосування особливостей відповідно до Закону України «Про фінансову реструктуризацію».

Також за останні роки у банківському законодавстві прийнято ряд змін, зокрема введено в дію наступні законодавчі акти [28, с. 135]:

– «Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України» (Постанова Правління Національного банку України від 29 грудня 2014 року №867);

– «Положення про визначення пов'язаних з банком осіб» (Постанова Правління Національного банку України від 12 травня 2015 року №315);

– «Положення про порядок подання відомостей про структуру власності банку» (Постанова Правління Національного банку України від 21 травня 2015 року №328);

– «Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» (Постанова Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року №351).

Зазначені нормативно-правові акти додали визначеності правовому регулюванню банківської діяльності в Україні. 10 червня 2017 року набрав чинності Закон України «Про споживче кредитування», покликаний на законодавчому рівні

закріпити механізм споживчого кредитування, що максимально захистить права та інтереси як споживачів фінансових послуг, так і кредиторів. Закон визначає загальні правові та організаційні засади споживчого кредитування в Україні відповідно до міжнародно-правових стандартів у цій сфері і позитивно вплине на розвиток добросовісної конкуренції на ринку фінансових послуг, а отже, і на розвиток економіки загалом.

У період дії воєнного стану в Україні прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання важливих сфер суспільних відносин та забезпечення їх стабільності для належної роботи банківської системи у надскладних умовах.

Зупинимось на основних антикризових рішеннях регулятора, перш за все тих, які ґрунтуються на захисті інтересів клієнтів банків, вкладників щодо збереження доступу до власних та кредитних коштів, платежів і переказів. Так, Правлінням Національного банку України прийнято Постанову №18 від 24 лютого 2022 року «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» (в редакції від 10 травня 2022 року) з метою забезпечення надійності та стабільності функціонування банківської системи.

Слід відразу відмітити що в період з 24 лютого по 10 травня ця постанова налічує 18 внесених змін. У відповідності з наведеною постановою, банки забезпечують роботу відділень в безперебійному режимі в умовах відсутності загрози життю та здоров'ю населення; забезпечується доступ до сейфових скриньок в безперебійному режимі; безготівкові розрахунки здійснюються без обмежень; банкомати підкріплюються готівкою без обмежень.

Національним банком було ухвалено рішення відкликати банківську ліцензію та ліквідувати банки, що перебувають під контролем РФ: Акціонерне товариство «Міжнародний Резервний Банк» та Публічне акціонерне товариство «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк». Право приймати такі рішення Правлінню Національного банку надає постанова від 24 лютого 2022 року №19 «Про особливості припинення діяльності банків в умовах воєнного стану».

Важливим стало врегулювання НБУ питання щодо використання банками

України хмарних послуг у своїй діяльності. Так, банки отримали можливість надавати банківські послуги, а також здійснювати процесинг за операціями із застосуванням електронних платіжних засобів, зокрема платіжних карток, використовуючи хмарні сервіси, що надаються з використанням обладнання, розміщеного на території інших держав. Відповідні норми містить постанова Правління НБУ від 8 березня 2022 року №42 «Про використання банками хмарних послуг в умовах воєнного стану в Україні».

Також необхідно згадати про ухвалений Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» №2120-IX. Він змінив низку правил роботи банків та небанківських фінансових установ, зокрема тих, що надають послуги з кредитування. Передбачено, що на час дії воєнного стану та в 30 денний строк після дня його припинення або скасування споживач не буде нести відповідальності перед кредитором у разі прострочення виконання зобов'язань за споживчим кредитом.

1 квітня 2022 року Верховною Радою був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб» №2180-IX. Зазначимо, що він стосується вкладів лише фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців та не стосується вкладів юридичних осіб. Закон спрямований на захист прав вкладників банків, при цьому він містить норми, які передбачають повне відшкодування вкладів фізичних осіб за рахунок коштів Фонду на період дії воєнного стану в Україні та впродовж 3 місяців з дня його закінчення або скасування.

Узагальнюючи вищезазначене, слід відмітити різноманітність нормативно-правової бази, що регулює діяльність комерційних банків. В сучасному українському банківському законодавстві характерно: багаторівневий характер правового регулювання банківської діяльності та наявності значної кількості підзаконних нормативних актів; відсутність єдиного кодифікованого акту з банківської діяльності; динамічність норм банківського права, постійне внесення змін і доповнень до нормативних актів; суперечність та складність законодавства.

1.3. Методичний інструментарій оцінювання фінансового стану комерційних банків

Аналіз фінансового стану комерційних банків реалізується за допомогою показників їх діяльності, які беруться із фінансових звітів. Безпосередньо фінансові звіти становлять інформаційну базу економічного аналізу. Значна кількість методик, представлена у науковій літературі, поєднує чотири групи показників, що дають можливість оцінити фінансовий стан банку виходячи із оцінки фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності й ефективності управління [11, с. 71] (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Алгоритм розрахунку й економічний зміст показників, що характеризують фінансову стійкість комерційних банків

Найменування показника	Алгоритм розрахунку за балансом	Економічний зміст показника визначає
Коефіцієнт надійності	$K_n = \left(\frac{K}{Z_k}\right)$	Співвідношення власного капіталу (K) до залучених коштів (Z _к). Рівень залежності банку від залучених коштів
Коефіцієнт фінансового важеля	$K_{фв} = \left(\frac{Z_k}{K}\right)$	Співвідношення зобов'язань банку (Z) і капіталу (K), розкриває здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку
Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів – достатність капіталу	$K_{ук} = \left(\frac{K}{A_{зат}}$	Розкриває достатність сформованого власного капіталу (K) в активізації та покритті різних ризиків
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	$K_{зк} = \left(\frac{A_k}{K}\right)$	Співвідношення капіталізованих активів (A _к) і власного капіталу (K). Показує, яку частину капіталу розміщено в нерухомість (майно)
Коефіцієнт захищеності дохідних активів	$K_{зда} = \left(\frac{K - HA_d - Z_b}{A_d}\right)$, де HA _д – недохідні активи; A _д – дохідні активи; Z _б – збитки	Сигналізує про захист дохідних активів (що чутливі до зміни процентних ставок) мобільним власним капіталом
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	$K_{МК} = \left(\frac{A}{K_a}\right)$	Ступінь покриття активів (A) (акціонерним) капіталом (K _а)

Джерело: складено за даними [42, с.133]

Ділова активність комерційних банків характеризується як спроможність залучати ресурси та ефективно їх розміщувати або використовувати. Показники ділової активності дають змогу інтерпретувати стан і використання комерційними банками економічного потенціалу, тобто наявних можливостей, і вагомість взятих на себе ризиків функціонування та розвитку (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Алгоритм розрахунку і економічний зміст показників, що характеризують ділову активність комерційних банків

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст показника визначає
а) в частині пасивів		
Коефіцієнт активності залучення позичених і залучених коштів	$K_{ЗК} = \left(\frac{З_к}{П_{ЗАГ}} \right)$	Питома вага залучених коштів ($З_к$) у загальних пасивах ($П_{заг}$)
Коефіцієнт активності залучення міжбанківських кредитів	$K_{ЗМБК} = \left(\frac{МБК}{П_{ЗАГ}} \right)$	Питома вага одержаних міжбанківських кредитів (МБК) у загальних пасивах ($П_{заг}$)
Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів	$K_{Зсд} = \left(\frac{Д_{стр}}{П_{ЗАГ}} \right)$	Питома вага строкових депозитів ($Д_{стр}$) у загальних пасивах ($П_{заг}$)
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у дохідні активи	$K_{зда} = \left(\frac{Д_а}{З_к} \right)$	Співвідношення дохідних активів ($Д_а$) і залучених коштів ($З_к$)
Коефіцієнт активності використання залучених коштів у кредитний портфель	$K_{зкр} = \left(\frac{КР}{З_к} \right)$	Питома вага кредитного портфеля (КР) у залучених коштах ($З_к$)
Коефіцієнт активності використання строкових депозитів у кредитний портфель	$K_{ДСКР} = \left(\frac{КР}{Д_с} \right)$	Співвідношення кредитного портфеля (КР) і депозитів строкових ($Д_с$)
б) в частині активів		
Коефіцієнт дохідних активів	$K_{да} = \left(\frac{А_д}{А_з} \right)$	Питома вага дохідних активів ($А_д$) у загальних активах ($А_з$)
Коефіцієнт кредитної активності інвестицій у кредитний портфель	$K_{кра} = \left(\frac{КР}{А_з} \right)$	Питома вага кредитного портфеля (КР) у загальних активах ($А_з$)
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери і пайову участь	$K_{ia} = \left(\frac{ЦПП}{А_з} \right)$	Питома вага портфеля цінних паперів і паїв (ЦПП) у загальних активах ($А_з$)
Коефіцієнт інвестицій у дохідних активах	$K_{ida} = \left(\frac{ЦПП}{А_д} \right)$	Питома вага інвестицій (ЦПП) у дохідних активах ($А_д$)
Коефіцієнт проблемних кредитів	$K_{пкр} = \left(\frac{КР_{пб}}{КР} \right)$	Питома вага проблемних (прострочених і безнадійних) кредитів ($КР_{пб}$) у кредитному портфелі в цілому (КР)

Джерело: складено за даними [42, с. 134]

Важливою тенденцією для підвищення рівня ділової активності є прискорення оборотності оборотних активів у динаміці. Основними чинниками, що позитивно впливають на збільшення оборотності, є прискорення оборотності інвестицій, кредитів, дебіторської та кредиторської заборгованостей. Ліквідність комерційних банків визначає їх можливість та здатність виконувати власні зобов'язання перед споживачами банківських послуг та різними контрагентами в досліджуваних періодах.

Ключові фінансові показники комерційних банків наведені у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Алгоритм розрахунку й економічний зміст показників, що характеризують ліквідність балансу комерційних банків

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст показника визначає
Показники ліквідності		
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	$K_{мл} = \left(\frac{K_{кр} + K_a}{D} \right)$	Показує можливість банку погашати «живими» гроші з коррахунків і каси зобов'язання за всіма депозитами (Д)
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку	$K_{зл} = \left(\frac{A_{заг}}{З_{заг}} \right)$	Характеризує максимальну можливість банку в погашенні зобов'язань ($З_{заг}$) всіма активами ($A_{заг}$)
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів	$K_{свр} = \left(\frac{A_{вл}}{A_p} \right)$	Характеризує питому вагу високоліквідних активів ($A_{вл}$) у робочих активах (A_p)
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань	$K_{рл} = \left(\frac{A_d}{З_{заг}} \right)$	Характеризує забезпечення дохідними активами банку (A_d) його загальних зобов'язань ($З_{заг}$)
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів	$K_{лік} = \left(\frac{КР}{D} \right)$	Розкриває, наскільки видані кредити (КР) забезпечені всіма залученими депозитами (Д) (чи є незбалансована ліквідність)
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань	$K_{гліз} = \left(\frac{A_{вл} + A_m}{З_{заг}} \right)$	Розкриває здатність банку погашати зобов'язання ($З_{заг}$) високоліквідними активами ($A_{вл}$) та через продаж майна (A_m)

Джерело: складено за даними [42, с. 135]

Забезпечення ліквідності комерційних банків в умовах кризових явищ на фінансових ринках шляхом скорочення обсягу активних операцій хоча й

дозволяє банківській системі підвищити свою надійність, проте є не вигідним для розвитку і підтримки стабільності національної економіки [7, с. 157].

Рівень окупності прибутком капіталу, активів і витрат комерційних банків характеризують показники рентабельності (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Алгоритм розрахунку й економічний зміст показників, що характеризують ефективність управління банком

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Економічний зміст показника визначає
I. Рентабельність за доходом		
Загальний рівень рентабельності	$K_1 = \frac{\Pi_6}{D_3}$	Розмір балансового прибутку (Π_6) на 1 грн доходу (D_3)
Окупність витрат доходами	$K_2 = \frac{D_3}{B_3}$	Розмір доходу (D_3) на 1 грн витрат (B_3)
Чиста процентна маржа	$K_3 = \frac{\text{Процентні доходи} - \text{Процентні витрати}}{\text{Середнізагальніактиви}} \cdot 100$	Розкриває рівень дохідності активів від процентної різниці
Чистий спред	$K_4 = \left(\frac{\text{Проценти отримані}}{\text{Позики надані}} \cdot 100 \right) - \left(\frac{\text{Проценти сплачені}}{\text{Підпроцентні депозити}} \cdot 100 \right)$	Розкриває рівень дохідності активів від процентних операцій
Інший операційний дохід	$K_5 = \frac{A_3}{D_i}$	Свідчить про рівень дохідності активів (A_3) від інших нетрадиційних послуг і доходів інших (D_i)
II. Рентабельність по чистому прибутку		
Рентабельність активів, %	$K_8 = \frac{\text{ЧП}}{\bar{A}_{\text{заг}}}$	Рівень окупності чистим прибутком (ЧП) середньорічних активів у цілому ($\bar{A}_{\text{заг}}$)
Рентабельність дохідних активів	$K_9 = \frac{\text{ЧП}}{\bar{A}_d}$	Рівень окупності ЧП середньорічних активів у цілому (\bar{A}_d)
Рентабельність загального капіталу	$K_{10} = \frac{\text{ЧП}}{\bar{K}_{\text{заг}}}$	Рівень окупності ЧП середньорічного загального капіталу ($\bar{K}_{\text{заг}}$)
Рентабельність статутного капіталу	$K_{11} = \frac{\text{ЧП}}{\bar{K}_a}$	Рівень окупності ЧП середньорічного акціонерного капіталу (\bar{K}_a)
Рентабельність діяльності за витратами	$K_{12} = \frac{\text{ЧП}}{B_3}$	Рівень окупності чистим прибутком (ЧП) усіх витрат банку (B_3)
Продуктивність праці	$K_{13} = \frac{\text{ЧП}}{\text{СП}}$	Рівень ЧП на одного середньорічного працівника (СП)

Джерело: складено за даними [42, с. 135]

Оскільки в сучасних умовах витрати часто зростають незалежно від рівня господарської фінансової діяльності комерційних банків, а під впливом погіршення загальної економічної ситуації в державі, то прибуток, який часто за масою невисокий, не може характеризувати рівень окупності. Тому рівень ефективності управління комерційними банками необхідно визначати поряд з віддачею прибутком ще і доходом.

Сучасні вітчизняні методики рейтингової оцінки поділяються на номерні, бальні, регресійні, індексні [3]. Особливості основних методів побудови рейтингу та їх принципи представлено у табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Основні методики побудови рейтингових оцінок фінансового стану банку

Методика	Принцип	Особливості
Номерна	Оцінка здійснюється за кожним показником окремо	Слабо деталізований метод з невеликою кількістю факторів
Бальна	Дозволяє здійснювати оцінку в балах, що присвоєні кожному оціночному показнику	Дає можливість визначати приналежність до певної групи
Індексна	Здійснюється розрахунок індексу для кожного з оціночних показників	Розрахунки здійснюються відносно базисних даних або середніх значень за декілька років
Регресійна	Визначається певна сукупність банків, розраховується значення факторних показників щодо кожного банку і середніх за сукупністю	Результатами діяльності досліджуваних об'єктів і чинниками, які їх визначають

Джерело: складено за даними [42, с. 135]

Номерні методики передбачають обчислення сукупності значень обсягових та інших показників фінансового стану банків і присвоєння всім банкам певного місця в рейтингу за кожним з оцінюваних показників [3]. Бальна методика дає змогу оцінювати фінансовий стан банку в балах, присвоєних йому за кожним оціночним показником [13]. Індексні методики набули поширення внаслідок простоти їхнього застосування [19]. Регресійна методика визначає певну сукупність банків, розраховує значення факторних показників щодо кожного банку і середніх за сукупністю [18].

Для оцінки фінансового стану комерційних банків також відноситься дослідження інтегрального показника. Розрахунок рейтингової оцінки за методикою Кромонава включає в себе три етапи. На першому етапі проводиться визначення абсолютних параметрів на основі балансу, на другому – обчислення шести параметричних коефіцієнтів, на останньому – розрахунок поточного індексу надійності [55, с. 695]. До шести критеріїв надійності комерційного банку, які використовуються для розрахунку, відносять наступні коефіцієнти:

1. Генеральний коефіцієнт надійності (k_1) – відношення капіталу банку до працюючих активів. Показує міру забезпеченості ризикованих вкладень банку його власним капіталом, за рахунок якого будуть погашатися можливі збитки у випадку неповернення того чи іншого працюючого активу.

2. Коефіцієнт миттєвої ліквідності (k_2) – відношення ліквідних активів банку до його зобов'язань «до запитання», який показує, чи використовує банк гроші клієнтів як власні кредитні ресурси і якою мірою клієнти можуть претендувати на одержання відсотків по залишках на поточних рахунках, а також якою мірою їхні платіжні доручення забезпечені можливістю банку швидко здійснювати платежі.

3. Крос-коефіцієнт (k_3) – відношення всіх зобов'язань банку до працюючих активів, показує забезпеченість зобов'язань банку наявними робочими активами.

4. Генеральний коефіцієнт ліквідності (k_4) – відношення ліквідних активів і захищеного капіталу до сумарних зобов'язань банку, який показує забезпеченість засобів ліквідними активами, нерухомістю і цінностями клієнтів.

5. Коефіцієнт захищеності капіталу (k_5) – відношення захищеного капіталу до усього власного капіталу, який показує, наскільки банк враховує інфляційні процеси і яку частку своїх активів розміщує в нерухомість, цінності й устаткування.

6. Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку (k_6) – відношення власних ресурсів банку до грошей, які внесли засновники. Поряд з ефективністю роботи банку він характеризує його незалежність від окремих засновників [45, с. 130].

Кожен з коефіцієнтів розраховується за окремою формулою:

$$N = 45 * k_1 : 1 + 20 * k_2 : 1 + 10 * k_3 : 3 + 15 * k_4 : 1 + 5 * k_5 : 1 + 5 * k_6 : 3. (1.1)$$

вводиться поняття «ідеального банку», який задовольняє основним критеріям надійності і має такі коефіцієнти: $k_1=1$; $k_2=1$; $k_3=3$; $k_4=1$; $k_5=1$; $k_6=3$.

Для того, щоб привести всі коефіцієнти до сумірних значень, коефіцієнти k_3 і k_6 поділяють на 3, інші – на 1. Потім розраховують питому вагу кожного з уже приведених до сумірного значення коефіцієнтів. Зокрема, найбільший інтерес для вкладників має коефіцієнт k_4 , його питома вага – 45, наступні за значущістю коефіцієнти несуть меншу питому вагу.

Оціночна шкала підсумкової рейтингової оцінки надійності така: 90–100 – рейтинг 1 – сильний; 70–89 – рейтинг 2 – задовільний; 50–69 – рейтинг 3 – посередній; 30–49 – рейтинг 4 – граничний; менше 30 – рейтинг 5 – незадовільний.

Таким чином, аналіз фінансового стану комерційних банків є важливим в контексті вирішення найбільш важливих їх проблем, пов'язаних із надійністю та стабільністю на конкурентному ринку і подальшим розвитком. Сьогодні існує значна кількість методик оцінювання показників фінансового стану, які в більшості базуються на визначені фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та рентабельності функціонування.

Висновки до розділу 1

Узагальнивши результати оцінювання представлені у першому розділі дослідження необхідно відзначити наступні:

1. Фінансовий стан комерційних банків представляє собою важливу економічну категорію, що вимірює фінансово-економічну діяльність за допомогою конкретної системи аналітичних показників в чітко визначений момент часу. Основною метою оцінки їх фінансового стану є надання об'єктивної інформації зацікавленим сторонам, таким як клієнти, інвестори, регулятори, щодо здатності банку виконувати свої функції та витримувати

економічні виклики.

Об'єктом оцінки фінансового стану банківських установ є їх комерційна діяльність. Вона включає в себе різноманітні фінансові операції, кредитування, інвестування, обслуговування клієнтів, управління активами та пасивами, а також управління ризиками. Учасники взаємодії комерційних банків є дуже різноманітними: від інших комерційних банків до клієнтів, аудиторських фірм, кредитних установ, кореспондентів, фізичних та юридичних осіб. Всі вони взаємодіють з банківськими установами у різних аспектах діяльності.

Інформаційна база комерційних банків виступає ключовою аналітичною основою для подальших досліджень фінансового стану та ключових показників. Аналіз цієї інформації дозволяє зрозуміти ефективність управління банком, ризики, з якими він зіштовхується, а також його загальну фінансову стійкість. Це дає змогу приймати обґрунтовані рішення з управління та розвитку діяльності для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності у банківській галузі.

2. Здійснивши аналіз нормативно-правової бази дослідження банківських операцій та оцінювання фінансового стану комерційних банків необхідно відмітити, що діюче законодавство складається із загального та спеціального законодавства. Основними нормативно-правовими актами є Конституція України, Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про Національний банк України», а також низки інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів НБУ.

Умови воєнного стану вимагають ретельного розгляду та адаптації вітчизняного банківського законодавства для забезпечення стабільності фінансово-кредитної системи та захисту інтересів всіх її учасників, а саме:

- важливо забезпечити безпеку та захист фінансових активів вкладників та інших клієнтів банків у воєнний період. Це може включати різні заходи, такі як створення механізмів оперативного доступу до грошових коштів, забезпечення безпеки банківських операцій тощо;

- банківське законодавство має передбачати заходи, спрямовані на

збереження фінансової стійкості банків у воєнний час, зокрема підтримка ліквідності, можливість використання додаткових резервів капіталу тощо;

– важливо мати механізми, які дозволяють оперативно реагувати на зміни в умовах війни.

3. Аналіз фінансового стану комерційних банків є ключовим елементом для забезпечення їх стабільності та конкурентоспроможності. Це дозволяє виявити потенційні проблеми з ліквідністю, кредитним портфелем та ризиками, що можуть вплинути на банківську діяльність. Аналіз фінансових показників допомагає ідентифікувати потенційні ризики та визначати шляхи для подальшого розвитку, дає змогу приймати обґрунтовані рішення щодо стратегій управління активами, розвитку нових продуктів, що відповідають вимогам ринку та покращують їх конкурентоспроможність.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Загальна характеристика діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

Об'єктом дослідження є діяльність АТ КБ «ПриватБанк» (далі – Банк), який є універсальним банком з фокусом на роздрібний сегмент, що активно просуває послуги для малого та середнього бізнесу, а також вибірково працює в корпоративному секторі. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії НБУ з березня 1992 року [40].

Станом на 31 грудня 2022 року Банк має 8 філій і 1200 відділень в Україні та філію на Кіпрі. У той же час до складу Групи «ПриватБанк» (далі – «Група») входить Банк, асоційована Група «AS Amber Assets» (Латвія) та 6 дочірніх компаній, які зареєстровані та ведуть діяльність в Україні: ТОВ «Істейт Гарант» (діяльність у сфері торгівлі), ПрАТ «Кобос» (надання в оренду й експлуатацію нерухомого майна), ТОВ А-Лекс (діяльність у сфері права), ТОВ «Українське бюро кредитних історій» (бюро кредитних історій), ТОВ Ел Ті Груп (діяльність у сфері права) та Благодійний Фонд «Допомагати просто» [40].

Основною діяльністю Банку є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб в Україні. Також він здійснює діяльність на фондовому ринку з торгівлі цінними паперами та депозитарну діяльність відповідно до ліцензій Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

На сучасному етапі Банк надає широкий спектр банківських послуг, зокрема розрахунково-касове обслуговування, відкриття депозитів, надання кредитів, відкриття платіжних карток, он-лайн банкінг, страхування ризиків, послуги надання індивідуальних сейфів тощо.

За оцінками міжнародного рейтингового агентства «Fitch Ratings» рейтинги Банку у 2022 році були встановлені на різних рівнях (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Оцінка АТ КБ «ПриватБанк» рейтинговим агентством «Fitch Ratings»
у 2022 році**

Показник	Значення
Довгостроковий рейтинг за національною шкалою	AA (ukr)/Stable
Рейтинг стійкості	CCC-
Довгостроковий рейтинг РДЕ в іноземній валюті	CCC-
Довгостроковий рейтинг РДЕ в національній валюті	CCC
Короткостроковий рейтинг РДЕ в іноземній валюті	C
Рейтинг підтримки	WD
Рівень підтримки довгострокового РДЕ	WD
Fitch Ratings	Рейтинг
Рейтинг стійкості	b-
РДЕ в іноземній валюті (довгострокові/короткострокові)	B/B
Рейтинг підтримки	5
Рейтинг за національною шкалою	AAA

Джерело: складено на основі [41]

Міжнародне рейтингове агентство «Moody's» станом на кінець 2022 року оцінило АТ КБ «ПриватБанк» на інших рівнях (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Оцінка АТ КБ «ПриватБанк» рейтинговим агентством «Moody's»
у 2022 році**

Показник	Значення
Базова оцінка кредитоспроможності (BCA)	Ca
Скоригована базова оцінка кредитоспроможності (Adjusted BCA)	Ca
Довгострокові депозити (іноземна валюта)	Сaa3
Довгострокові депозити (національна валюта)	Сaa3
Довгострокова оцінка ризику контрагента	Сaa3(cr)
Довгостроковий рейтинг ризику контрагента (іноземна валюта)	Сaa3
Довгостроковий рейтинг ризику контрагента (національна валюта)	Сaa3

Джерело: складено на основі [41]

Міжнародні рейтингові агентства продовжують більш уважно та часто відслідковувати тренди розвитку України під час війни, періодично переглядають суверенні рейтинги країни і, відповідно, рейтинги банківської системи. У березні 2022 року, в умовах військового конфлікту з рф, рейтингові

агентства «Fitch Ratings» та «Moody's» переглянули суверенний рейтинг України та, відповідно, рейтинги Банку. Так, довгостроковий рейтинг дефолту емітента в іноземній валюті оцінюється на рівні «ССС-» (раніше «В»), рейтинг за довгостроковими депозитами в національній та іноземній валютах Саа2 (раніше В3).

За даними агентств, їхнє рейтингове рішення відображає військове вторгнення РФ, яке призвело до підвищених ризиків для зовнішніх та державних фінансів, макрофінансової та політичної стабільності України.

У серпні 2022 року рейтингове агентство «Fitch Ratings» підтвердило довгострокові рейтинги дефолту емітента чотирьох державних банків, в т. ч. АТ КБ «ПриватБанк», та 3 приватних банків України в 3 іноземній та національній валюті на рівні «ССС-» та «ССС» відповідно. Також «Fitch» знизило рейтинг стійкості 6 банків до «СС», а рейтинг АТ КБ «ПриватБанк» до «ССС-», щоб відобразити підвищені суверенні ризики та ризики операційного середовища для кредитоспроможності [40].

Останній перегляд рейтингів був у лютому 2023 року, коли рейтингове агентство «Moody's» змінило рейтинги оцінки кредитоспроможності 5 українських банків, в т. ч. АТ КБ «ПриватБанк», на «Са» з «Саа3» внаслідок зниження рейтингу незабезпеченого боргу в Україні відповідно до «Са» з «Саа3». Рейтингове агентство «Moody's» зазначає, що зниження рейтингів зумовлене наслідками війни з РФ, які, ймовірно, створять довгострокові проблеми для економіки та державних фінансів України.

Банк здійснює основну частину своєї діяльності в Україні. Попри те, що вітчизняна економіка вважається ринковою, вона продовжує демонструвати певні особливості, властиві економіці, що розвивається. Такі особливості характеризуються, але не обмежуються, низьким рівнем ліквідності на ринках капіталу, високою інфляцією та значним дефіцитом балансу державних фінансів та зовнішньої торгівлі.

Керівництво Банку стежить за станом розвитку поточної ситуації і вживає заходів, за необхідності, для мінімізації будь-яких негативних наслідків

наскільки це можливо. Подальший негативний розвиток подій у політичній ситуації, макроекономічних умовах та/або умовах зовнішньої торгівлі може і далі негативно впливати на фінансовий стан та результати діяльності Банку у такий спосіб, що наразі не може бути визначений.

Організаційна структура Банку визначена в його статуті (рис. 2.1). Вона визначається двома моментами: структурою управління та структурою підрозділів і служб. Органами управління Банку є Загальні збори акціонерів, Спостережна Рада і Правління.

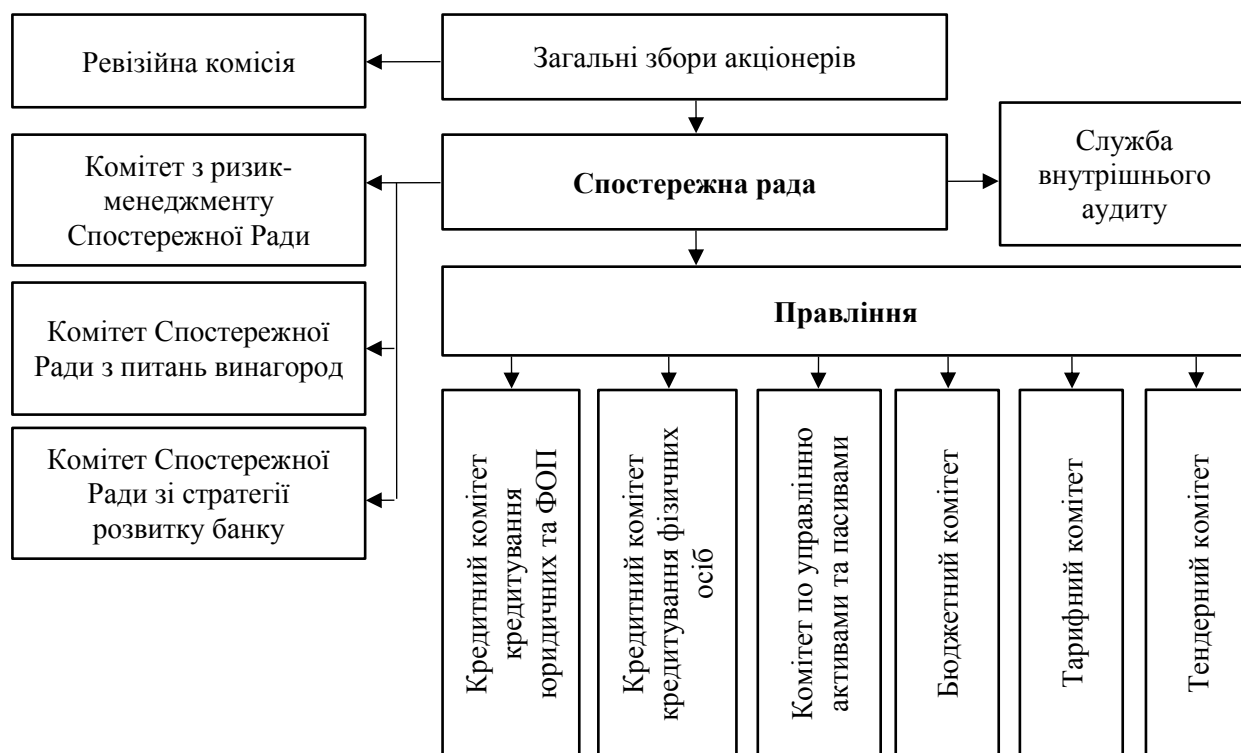

Рисунок 2.1. Структура управління АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: складено на основі [40]

Відповідно до принципів корпоративного управління Банку, усі акціонери незалежно від кількості належних іменних акцій реалізують свої права на участь в управлінні шляхом голосування на Загальних зборах акціонерів. У Загальних зборах акціонерів Банку мають право брати участь усі акціонери, незалежно від кількості та виду акцій, власниками яких вони є. Суттєвих сумнівів і невизначеності в здатності продовжувати діяльність протягом дванадцяти місяців, банк не має.

Спостережна Рада банку – орган управління банку, підзвітний Загальним зборам акціонерів, який представляв інтереси акціонерів у період між проведеним Загальним збором. Основними завданнями Спостережної Ради банку є: розробка політики розвитку банку і контроль за її виконанням з метою збільшення прибутковості та конкурентоспроможності банку; забезпечення стабільного фінансово-економічного стану; захист прав акціонерів банку.

Спостережна Рада банку погоджує: кандидатури на обрання Загальними зборами акціонерів банку членів Ревізійної комісії та її Голови; річну звітність банку, річний баланс банку, висновки Ревізійної комісії; до укладання правочини на відчуження корпоративних прав банку та нерухомого майна банку, власником яких він є, крім операцій з торгівлі акціями з торгівельного портфелю та портфелю продаж.

Система внутрішнього контролю забезпечує здійснення стратегічного, оперативного та поточного контролю за його фінансово-господарською діяльністю. Одним з органів внутрішнього контролю є Ревізійна комісія банку, яка обирається з числа акціонерів та їх представників.

Організаційно-економічна характеристика Банку заснована на корпоративних принципах та повністю відповідає міжнародним стандартам, зокрема принципам корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку, принципам Базельського комітету з банківського нагляду щодо удосконалення корпоративного управління в банківських установах та світовим практикам.

Ознайомлюючись із результатами фінансово-господарської діяльності Банку, необхідно здійснити оцінку показників господарської діяльності (дод. Д).

Аналізуючи дані дод. Д, необхідно відмітити приріст активів Банку за останні роки на 139300 млн грн, що пов'язано із його докапіталізацією та нарощенням значних обсягів активів. Банк збільшив розмір активів на 158071 млн грн, при чому за період 2020–2021 роки – на 41,32%. Зростання активів відбулася за рахунок збільшення коштів клієнтів у розмірі 2924 млн грн, а за весь період кошти клієнтів збільшено на 46469 млн грн, що є позитивним чинником.

Показники активів Банку за період 2020–2022 рр. подано на рис. 2.2.

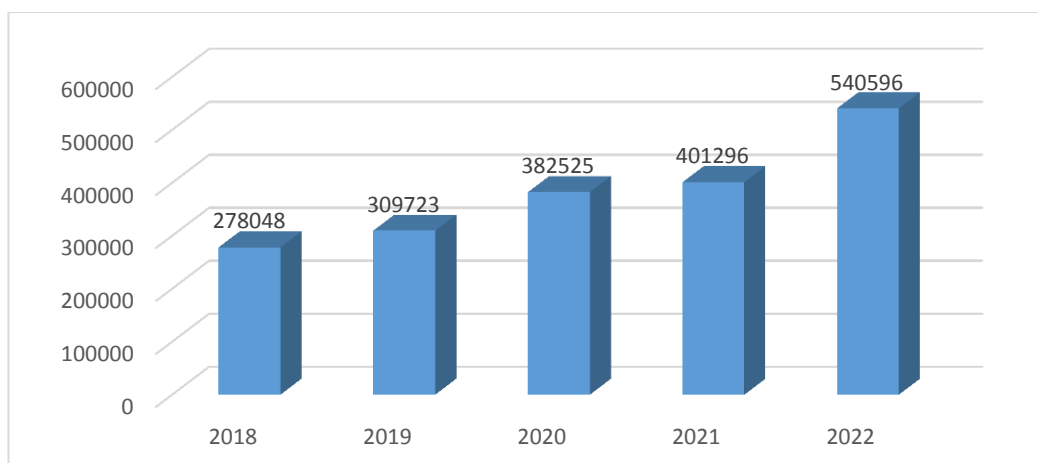

Рисунок 2.2. Динаміка зміни активів АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 рр., млн грн

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Зростання активів обумовило зростання розміру зобов'язань та капіталу Банку, зокрема розмір зобов'язань збільшився на 153107 млн грн, а власного капіталу – на 4964 млн грн. Зобов'язання збільшилися за рахунок збільшення коштів клієнтів, зростання коштів клієнтів та викупу боргових цінних паперів, емітованих Банком.

Показники капіталу Банку за період 2020–2022 рр. подано на рис. 2.3.

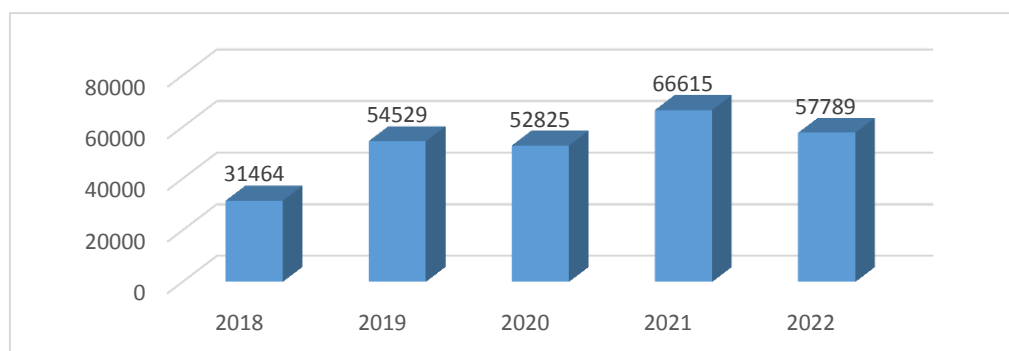

Рисунок 2.3. Динаміка зміни капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки, млн грн

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Протягом досліджуваного періоду капітал Банку збільшився на 4964 млн

грн або на 9,4%, зокрема у 2020 році показник становив 52825 млн грн, то у звітному 2022 році значення показника збільшилося до 57789 млн грн, у порівнянні з 2020 роком. Слід відмітити, що за період 2020–2021 роки капітал Банку збільшився на 13790 млн грн, що позитивно вплинуло на його фінансову стійкість, фінансові результати та можливості подальшого розвитку.

Динаміку процентних доходів Банку за період 2020–2022 роки представимо на рис. 2.7.

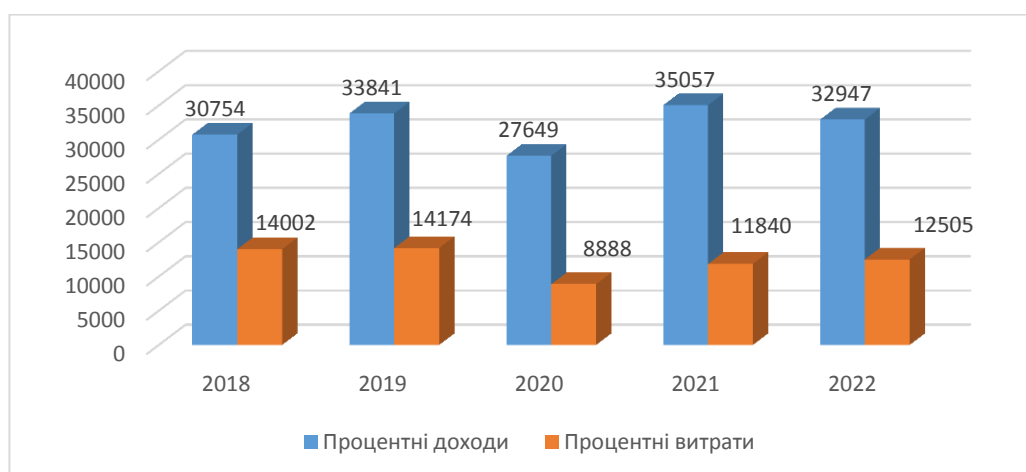

Рисунок 2.4. Динаміка процентних доходів і витрат АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки, млн грн

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Аналізуючи процентні доходи Банку, слід відзначити їх зниження на 5298 млн грн або на 19,16%, що обумовлено збільшенням обсягу ресурсної бази Банку. Протягом досліджуваного періоду показник збільшувався із 27949 млн грн у 2020 році до рівня 32947 млн грн у 2022 році. Також спостерігалось зростання процентних витрат, зокрема показник знизився на 3617 млн грн або на 40,7%. Позитивним явищем є те, що узагальнюючий результат – чистий процентний дохід зріс на 1681 млн грн або на 8,96%.

На відміну від процентних доходів, за період 2018–2022 роки спостерігається зростання комісійних доходів і витрат, що обумовлюється зростанням рівня обслуговування клієнтів, додатковим виготовленням платіжних засобів, якісним обслуговування зовнішньоекономічних операцій,

що реалізуються у Банку.

Узагальнюючі результати комерційної діяльності необхідно відмітити зниження розміру чистого прибутку Банку, зокрема показник знизився із 32609 млн грн прибутку, отриманого у 2019 році, до показника 24561 млн грн у 2020 році (також зниження було із 35050 млн грн у 2021 році до рівня 30198 млн грн чистого прибутку банку отриманого у 2022 році). Показники чистого прибутку представлено на рис. 2.5.

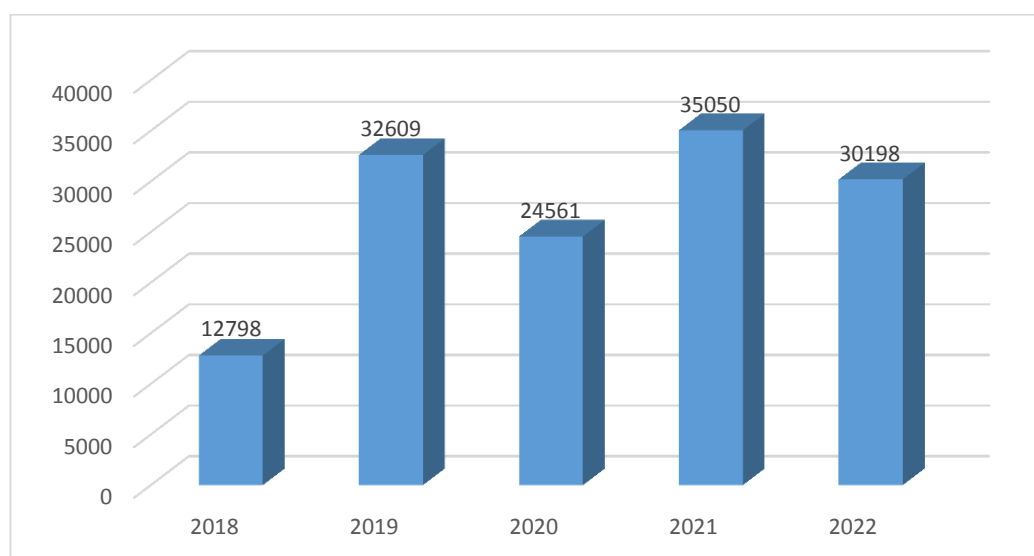

Рисунок 2.5. Динаміка чистого прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки, млн грн

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

У цілому, підсумовуючи результати дослідження особливостей здійснення фінансово-господарської діяльності банку необхідно відмітити негативні до зниження розміру активів, капіталу, прибутку Банку, що негативно позначилося на результатах його діяльності, адже чистий збиток банку у 2021 році складав 176238 млн грн, а у 2022 році – 23914 млн грн. До негативних тенденцій діяльності призвело відтік клієнтів, що знизило його ліквідність та результативність діяльності, звичайно, що без повноцінної ресурсної бази неможливо залишатися лідером банківського ринку та успішно реалізовувати власну комерційну діяльність.

Протягом 2022 року Банк проводив політику відновлення іміджу банку-

лідера вітчизняного ринку та спрямовував власні потуги на зменшення рівня заборгованості, формування клієнтської бази та в цілому реалізовував заходи зменшення збитковості та відновлення успішного фінансового стану у майбутньому, що не в повній мірі вдалося. Не зважаючи на підвищення кредитних ризиків та макроекономічні умови воєнного стану, йому вдалося досягнути високих результатів за звітний період. Чистий прибуток за 2022 рік склав 30,25 млрд грн, що менше порівняно з 2021 роком на 4,99 млрд грн, або на 14,2%.

Чистий прибуток Банку залишається максимальним результатом всього банківського сектору України, загальний прибуток якого у 2022 році склав 24,7 млрд грн. Основними факторами формування його фінансового результату в 2022 році стали [40]:

- зміна структури транзакційних операцій клієнтів, у т. ч. зростання загального рівня безготівкових розрахунків в країні як більш швидкого та безпечного способу розрахунків, а також значне підвищення обсягу транзакцій за кордоном по картам громадян України, що виїхали за кордон, рятуючись від війни;

- зростання надходжень на поточні рахунки клієнтів, що перекрили відтоки коштів за строковими депозитами та забезпечили зміну структури та обсягу чистого процентного доходу;

- макроекономічні умови, що склалися на банківському ринку України, включаючи тренд облікової ставки НБУ та офіційного валютного курсу;

- зростання кредитних ризиків та формування значного обсягу резервів на їх покриття;

- формування резервів під очікувані збитки внаслідок бойових дій: під втрати готівки та інших активів через руйнування приміщень та банкоматів;

- утримання під контролем операційних витрат через обмеження всіх витрат, які не є прямо пов'язаними із забезпеченням безперервності діяльності.

При цьому війна України з РФ вимагала значних додаткових витрат на забезпечення надійності інформаційних систем Банку через переведення їх на

хмарну архітектуру, а також системні заходи задля підтримки та захисту співробітників, допомоги збройним силам України через цільові програми благодійності тощо. На його діяльність також суттєво вплинув результат переоцінок. Так, зміна офіційного курсу гривні до долара США в липні обумовила збитки від переоцінки валютної позиції, що компенсуються позитивною переоцінкою індексованих ОВПД в портфелі [40].

Довіра клієнтів до Банку, оперативне реагування на нові виклики зовнішнього середовища та нові потреби клієнтів, забезпечило Банку лідерські позиції в загальному результаті банківської системи. Тому державний АТ КБ «ПриватБанк» є системно важливим банком – основою фінансової системи України.

2.2. Оцінювання показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

Фінансовий стан Банку визначається наявністю фінансових ресурсів, необхідних для його нормальної діяльності і забезпеченістю достатньою кількістю грошових ресурсів для здійснення розрахунків з іншими економічними суб'єктами. Зазначені показники включають ефективність використання капіталу, якість активів, рентабельність, ліквідність та рівень ризиків комерційної діяльності.

Найбільш поширеною методикою для аналізу фінансового стану Банку є підхід, що базується на використанні фінансових коефіцієнтів. Він включає розрахунок чотирьох основних компонентів: визначення ліквідності; оцінка достатності капіталу (фінансової стійкості); аналіз ділової активності; виявлення прибутковості. Розрахунок цих показників подано в дод. Е.

Аналізуючи ліквідність Банку, необхідно відзначити зростання показника миттєвої ліквідності. У 2018 році він становив 0,111 пункти і зростав до рівня 0,2 пункти у 2022 році. Також спостерігалось зростання рівня поточної ліквідності із 0,118 пунктів у 2018 році до значення 0,204 пункти у 2022 році. Поряд із цим, норматив 40% за даним критерієм не виконувався, що засвідчує

нижче нормативу ліквідність банку.

Коефіцієнт загальної ліквідності Банку перевищив нормативний показник 60%, при чому значення показника знизилося із 1,214 пункти у 2019 році до рівня 1,12 пункти у 2022 році. Даний показник найбільш якісно відображає ліквідність активів та швидкість обороту капіталу Банку, переважання значення над нормативним показником засвідчує достатню ресурсну базу та вмале управління наявним і залученим капіталом досліджуваного банку.

В даному контексті важливим є відзначення зростання показника ресурсної ліквідності, що свідчить про поліпшення співвідношення між дохідними активами і зобов'язаннями Банку. Завдяки підтриманню значень на рівні 70–80% та вище, Банк постійно мав стабільно високий рівень фінансової підтримки.

Здійснюючи аналіз надійності Банку протягом досліджуваного періоду, слід відзначити, що власний капітал становив 11,3% в структурі усіх наявних ресурсів у 2018 році, 17,6% – у 2019 році, 13,8% – у 2020 році, 16,6% – у 2021 році та 10,7% – у 2022 році. Значення показника знижувалося, що обумовило незначне зниження фінансової стійкості кредитно-банківської установи та помірне зростання залежності від залученого капіталу, що не критично, враховуючи специфіку діяльності.

Необхідно зазначити, що оберненим показником є показник фінансової залежності Банку, який зростає, що засвідчує приріст залученого (позикового капіталу). Якщо у 2018 році значення показника складало 0,887 пункти, то у 2022 році показник становив 0,893 пункти, зростання показника становило 0,006 пункти.

Коефіцієнт фінансового важеля виражає обернений зв'язок до коефіцієнта надійності і відображає здатність Банку залучати кошти на фінансовому ринку. Залучений капітал більш ніж 7,837 разів перевищував власний капітал, а у 2022 році значення показника становило 8,355 разів. Таке значення показника засвідчує специфіку діяльності даної банківської установи та орієнтацію, головним чином, на позиковий капітал.

Коефіцієнт захищеності капіталу – відношення захищеного капіталу до усього власного капіталу, який показує, наскільки Банк враховує інфляційні процеси і яку частку своїх активів розміщує в нерухомість, цінності й устаткування. Значення цього показника знизилося із 6,55 пунктів у 2018 році до показника 3,57 пунктів у 2022 року. Показник захищеного капіталу у декілька разів перевищує власний капітал, що обумовлює наявність стійкої фінансової бази Банку.

Аналізуючи ділову активність Банку, необхідно відмітити негативні тенденції. Зокрема, спостерігається зниження значення показника коефіцієнта активності залучення міжбанківських кредитів на 0,024 пункти або на 2,4%, ідентично знижується коефіцієнт інвестицій в доходних активах на 0,051 пункт, коефіцієнт кредитів в доходних активах на 0,58 пунктів та коефіцієнт ефективності використання активів на 0,022 пункти.

Також необхідно відмітити зниження ефективності використання активного капіталу та наявних інвестиційних ресурсів, в тому числі найбільш мобільних інвестицій у цінні папери. Негативним є наявність проблемних кредитів у структурі кредитного портфелю Банку, а саме: частка проблемних кредитів у 2018 році становила 9,3%, у 2019 році 10,1%, у 2021 році показник складав 6,9%, у 2022 році – 8,5%.

Досліджуючи показники рентабельності, важливим є те, що Банк протягом досліджуваного періоду працював прибутково. При цьому відмічено те, що рентабельність активів зростає протягом 2018–2019 років до рівня 10,53% (найвищий показник рентабельності за період), 2020–2021 років до рівня 8,73%, а у звітному 2022 році значення показника значення показника було найменшим та становило – 5,59%.

Іншим показником є рентабельність капіталу комерційного банку, при цьому значення показника збільшується із 40,68% у 2018 році до рівня 52,26% у 2022 році, зростання показника засвідчує ефективність використання наявного капіталу банку. Показники рентабельності Банку відобразимо на рис. 2.6.

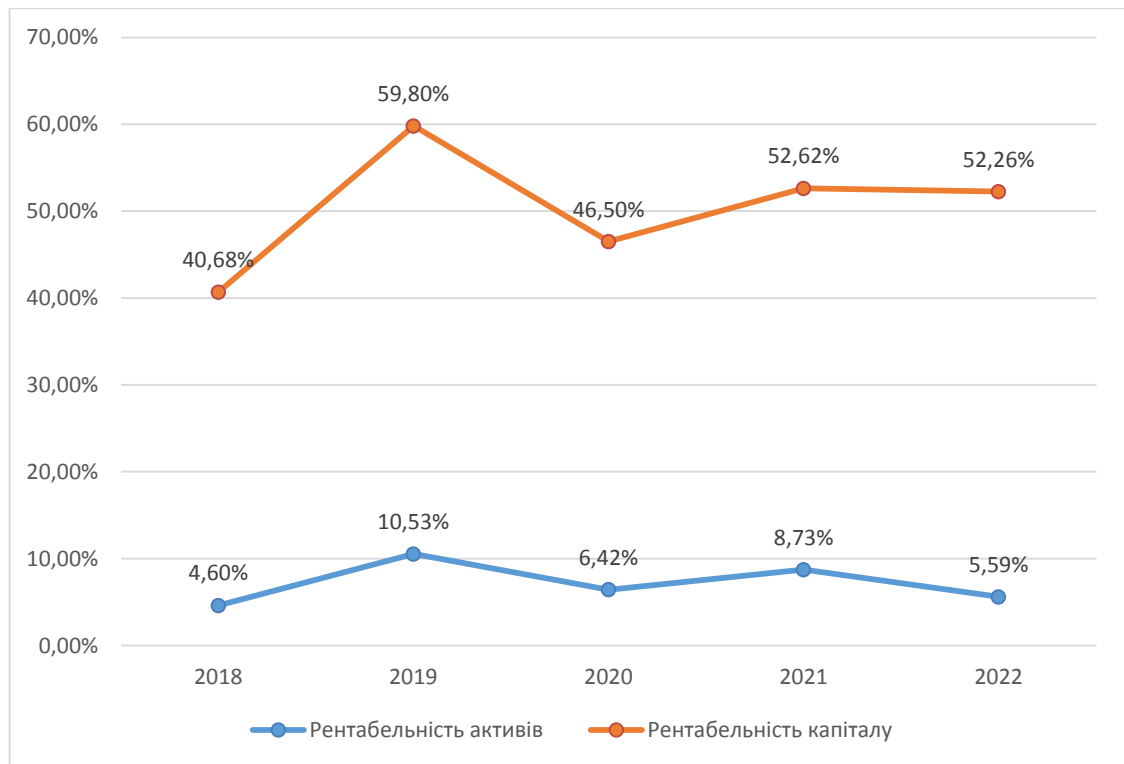

Рисунок 2.6. Динаміка рентабельності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Узагальнюючи результати оцінювання показників фінансового стану Банку, необхідно відмітити виконання ключових критеріїв ліквідності, зокрема показники миттєвої і загальної ліквідності були вище нормативних показників. Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань свідчить про покращення забезпеченості дохідними активами всіх зобов'язань банку. При мінімальному значенні 70–80% ресурсна база Банку постійно була вищою.

2.3. Визначення інтегрального показника фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

Поряд із оцінкою основних показників комерційної діяльності Банку, здійснимо оцінку показників фінансового стану та узагальнимо інтегральний показник діяльності. Дослідження інтегрального показника здійснимо у відповідності до методики Кромова.

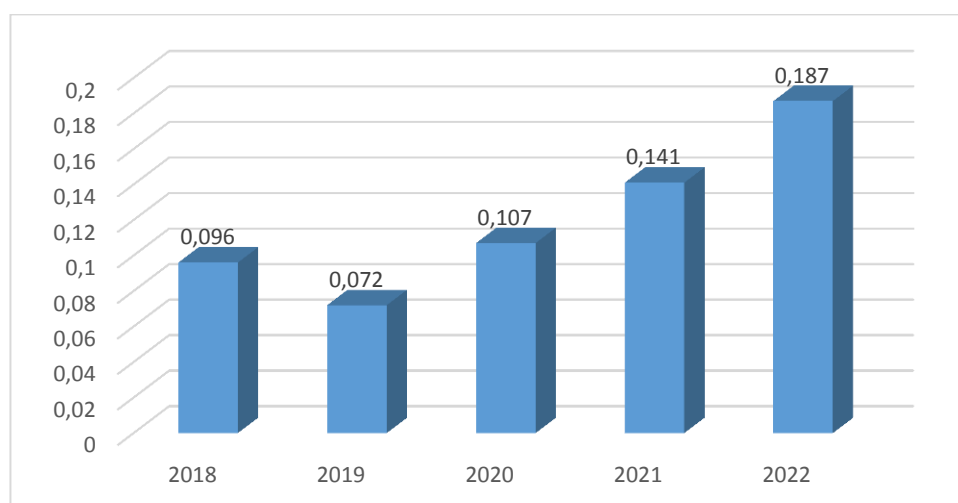
Дані показники розрахуємо у табл. 2.3.

**Показники фінансового стану комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк»
за період 2018–2022 роки**

Показник	Роки					Відхилення		
	2018	2019	2020	2021	2022	2021–2020	2022–2021	2022–2018
Генеральний коефіцієнт надійності	0,096	0,072	0,107	0,141	0,187	0,035	0,046	0,091
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	0,622	0,559	0,098	0,141	0,153	0,043	0,012	-0,469
Крос-коефіцієнт	1,674	2,058	10,74	7,369	7,018	-3,374	-0,351	5,344
Генеральний коефіцієнт ліквідності	0,661	0,527	0,167	0,220	0,224	0,053	0,004	-0,437
Коефіцієнт захищеності капіталу	0,868	0,799	0,851	0,827	0,757	-0,024	-0,069	-0,111
Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку	0,058	0,038	0,066	0,073	0,067	0,006	-0,006	0,009

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Протягом розглянутого періоду цей показник зріс на 0,091 пункту і досяг рівня 0,187 пункту. Якщо розглядати приріст цього показника по роках, то він склав 0,035 пункту за 2020–2021 роки і 0,046 пункту за 2021–2022 роки. Збільшення значення показника свідчить про зростання фінансової стійкості Банку і здатність покривати зобов'язання та збитки. Динаміку даного показник подано на рис. 2.7.

**Рисунок 2.7. Динаміка генерального коефіцієнту надійності
АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки**

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Коефіцієнт миттєвої ліквідності вказує на те, наскільки просто Банк може конвертувати свої активи в готівку для виправлення своїх зобов'язань «до запитання». Це також вказує на те, чи використовує він кошти своїх клієнтів як джерело фінансування для власної діяльності.

Аналізуючи результати дослідження, представлені у табл. 2.3, необхідно засвідчити зниження даного показника на 0,469 пункту. Це свідчить про те, що Банк став менше залежним від коштів клієнтів для комерційної діяльності, і це може означати зниження ліквідності. Досліджуючи динаміку, слід відзначити, що у 2018 році значення показника становило 0,622 пункти та знизилося до рівня 0,153 пункти.

Крос-коефіцієнт діяльності Банку відображає відношення всіх зобов'язань до його активів, що знаходяться в обороті. За період з 2018 року до 2022 року зазначений показник збільшився із 1,674 пункту до 7,018 пунктів (рис. 2.8). Зростання цього показника є позитивним сигналом і свідчить про те, що Банк все більше орієнтується на використання власного капіталу, і це відбувається за рахунок збільшення його зобов'язань.

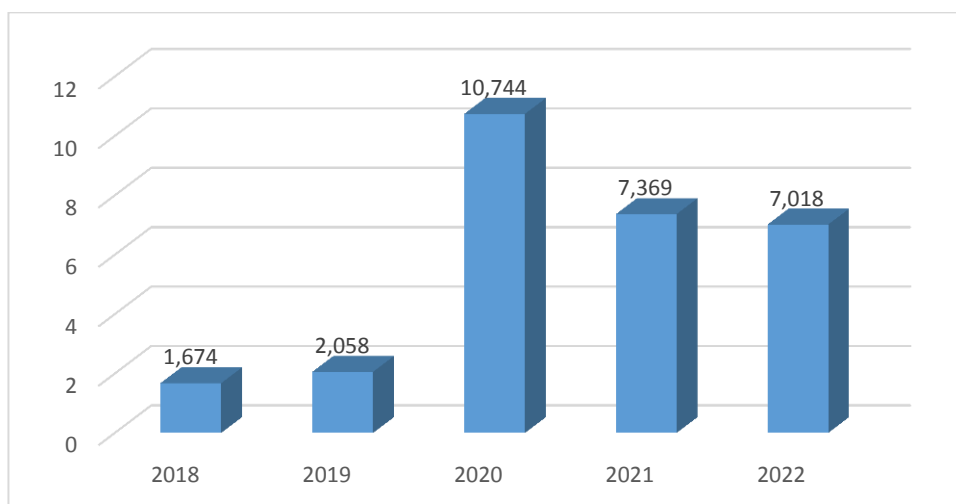

Рисунок 2.8. Динаміка крос-коефіцієнту АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки

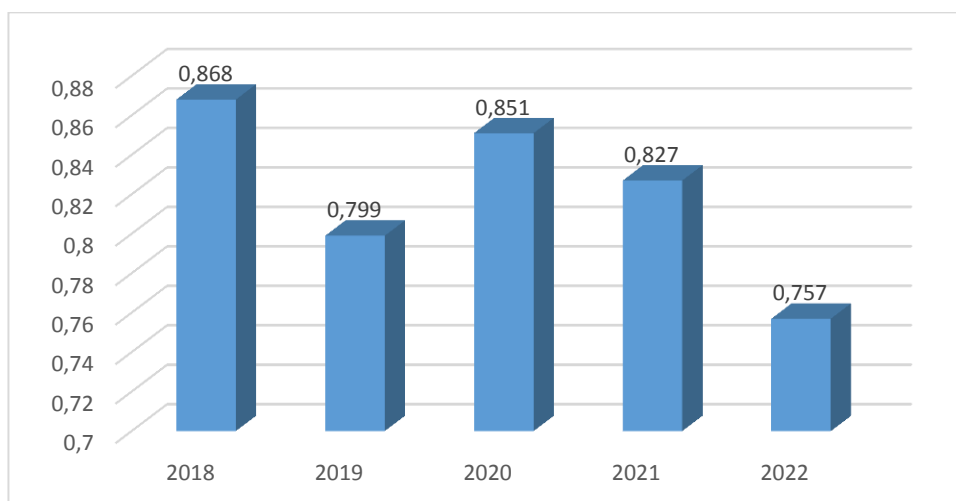
Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Генеральний коефіцієнт ліквідності відображає, наскільки Банк може використовувати свої ліквідні активи та захищений капітал для покриття своїх

зобов'язань. Це важливий показник, який показує, як легко він може відповісти на вимоги своїх кредиторів в найкоротший термін. За досліджуваний період цей показник зменшився на 0,437 пункту. Значення показника становило 0,661 пункту у базовому році, а в звітному періоді (2022 рік) показник знизився до 0,224 пункту.

Зменшення цього показника вказує на зменшення обсягу ліквідних активів та захищеного капіталу Банку, що може вплинути на його здатність задовольнити вимоги кредиторів у короткостроковий період.

Коефіцієнт захищеності капіталу відображає, як велика частина власного капіталу Банку використовується для покриття інфляційних факторів та якого роду активи знаходяться в його портфелі, такі як устаткування, нерухомість та цінності. Цей показник також може служити індикатором ступеня забезпеченості банку. Зниження розміру захищеного капіталу призвело до зменшення коефіцієнта захищеності капіталу банку. Зокрема, у 2018 році значення цього показника становило 0,868 пункту, а в 2022 році він скоротився до 0,757 пункту (рис. 2.9).

**Рисунок 2.9. Динаміка показника коефіцієнта захищеності капіталу
АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки**

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Дані свідчать про те, що менша частина власного капіталу Банку використовується для покриття інфляційних факторів і можливо, більша

частина активів розміщена в менш ліквідних формах, що може вплинути на його забезпеченість та стійкість.

Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку відображає співвідношення власних коштів Банку до коштів, які внесли його засновники. Зростання цього показника обумовлене збільшенням власних ресурсів і свідчить про покращення його фінансової стійкості. За досліджуваний період цей показник зрос на 0,009 пункту.

Для узагальнення результатів аналізу фінансового стану банку розрахуємо інтегральний показник фінансового стану Банку за формулою 1.1., котра представлена у параграфі 1.3 даного наукового дослідження.

$$N_{2018} = 45*0,096:1 + 20 * 0,622:1 + 10*1,674:3 + 15*0,661:1 + 5*0,868:1 + 5*0,058:3=48 \text{ балів}$$

$$N_{2019} = 45*0,072:1 + 20 * 0,559:1 + 10*2,058:3 + 15*0,527 :1 + 5*0,799:1 + 5*0,038:3 = 47 \text{ балів}$$

$$N_{2020} = 45*0,107:1 + 20 * 0,098:1 + 10*10,744:3 + 15*0,167 :1 + 5*0,851:1 + 5*0,066:3 =121 \text{ балів}$$

$$N_{2021} = 45*0,141:1 + 20 * 0,141:1 + 10*7,369:3 + 15*0,22:1 + 5*0,827:1 + 5*0,073:3=91 \text{ балів}$$

$$N_{2022} = 45*0,187:1 + 20 * 0,153:1 + 10*7,018:3 + 15*0,224:1 + 5*0,757:1 + 5*0,067:3=90 \text{ балів}$$

Значення інтегрального показника фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк» представимо на рис. 2.10.

У даному випадку важливо відзначити, що якщо отримане значення показника становить більше 40–50 балів, то банк «ПриватБанк» можна вважати дуже надійним, і, навпаки, якщо це значення менше 25–30 балів, то надійність банку може бути під сумнівом.

Отже, слід підкреслити, що комерційний банк «ПриватБанк» відзначається дуже високою надійністю. Зокрема, інтегральний показник за період з 2018 по 2022 роки зростає з 48 балів у 2018 році до 90 балів у звітному 2022 році, що свідчить про послідовний і значний ріст надійності.

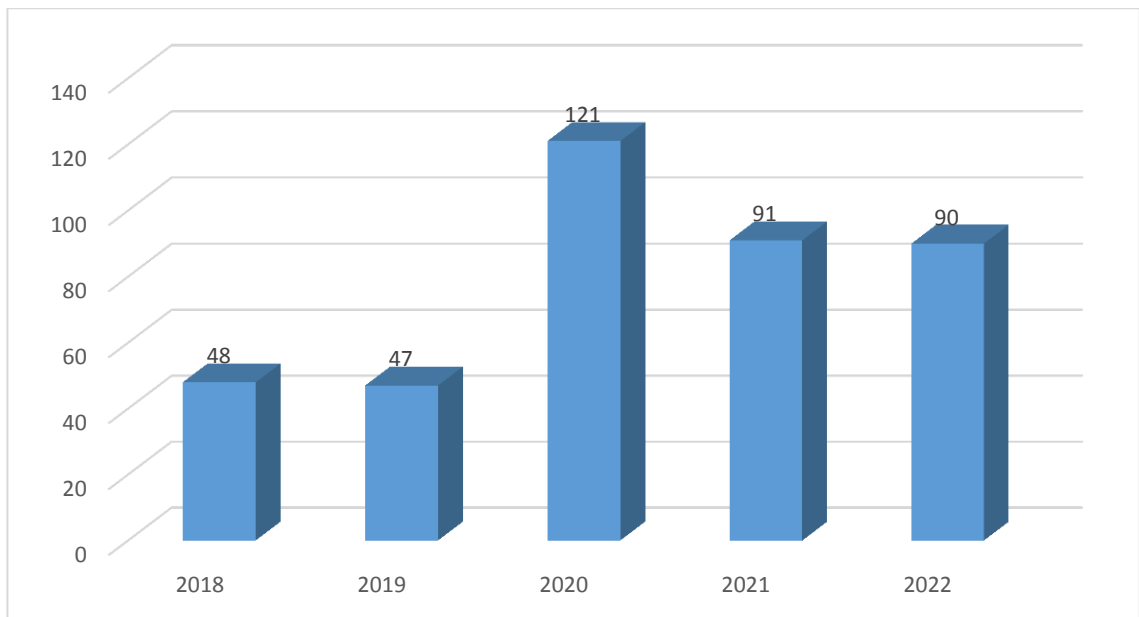

Рисунок 2.10. Динаміка інтегрального показника фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Узагальнюючи все вищезазначене та аналізуючи показники комерційної діяльності і фінансового стану Банку, слід відзначити ступневий ріст активів, зобов'язань та власного капіталу банку. Він активно спирається на свої зобов'язання, зокрема на кошти клієнтів, поряд із цим позитивним аспектом є збільшення власного капіталу банку.

Аналізуючи показники фінансового стану банку, слід відмітити сталий ріст основних показників. Незважаючи на сумніви стосовно фінансового стану, інтегральний показник фінансового стану зростає, що свідчить про послідовне подолання кризових моментів та поліпшення ефективності комерційної діяльності.

Висновки до розділу 2

Узагальнивши результати оцінювання, представлені у розділі 2 дослідження, необхідно відзначити таке:

1. Необхідно відмітити позитивні тенденції розміру активів, капіталу, прибутку Банку, що позитивно позначається на результатах діяльності, адже

чистий прибуток банку у 2018 році складав 12798 млн грн і зріс до 30198 млн грн у 2022 році. Позитивними моментами у його діяльності є збільшення клієнтської бази і коштів клієнтів, зростання комісійних та процентних доходів. При цьому негативним є значний накопичений нерозподілений збиток із попередніх періодів. У цьому контексті важливо відмітити, що без повноцінної ресурсної бази Банк не може залишатися лідером банківського ринку та успішно реалізовувати власну комерційну діяльність.

2. Протягом досліджуваного періоду відбулося виконання ключових критеріїв ліквідності Банку, зокрема показники миттєвої та загальної ліквідності були вище нормативних показників. Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань свідчить про покращення забезпеченості дохідними активами всіх зобов'язань банку. При мінімальному значенні 70–80% ресурсна база Банку постійно була вищою.

3. Оцінка інтегрального показника фінансового стану Банку свідчить про те, що його надійність, незважаючи на негативні тенденції, залишається досить високою, при цьому інтегральний показник за період з 2018 по 2022 роки зростає з 48 балів у 2018 році до 90 балів у 2022 році. Це вдалося досягнути за рахунок зростання показників фінансового стану – генерального коефіцієнту надійності, крос-коефіцієнту та коефіцієнту фондової капіталізації прибутку Банку.

Узагальнивши зазначене й аналізуючи показники комерційної діяльності і фінансового стану Банку, необхідно відзначити поступовий ріст його активів, зобов'язань та власного капіталу. Банк активно спирається на свої зобов'язання, зокрема на кошти клієнтів, поряд із цим позитивним є збільшення власного капіталу, що позитивно впливає на комерційну діяльність.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

3.1. Моделювання резервів зростання прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»

Головною метою діяльності будь-якого комерційного банку є отримання прибутку. Економічна криза та війна з РФ суттєво вплинула на банківський сектор, що призвело до потреби в пошуку альтернативних шляхів для збільшення прибутковості. Це означає, що банки повинні розглядати різні джерела доходів. Одним з потенційно важливих джерел є збільшення та стабілізація їх ресурсної бази. Крім того, вони можуть мати незадіяні резерви для зростання активних операцій і створення умов для отримання прибутку від своєї діяльності.

З цією метою, важливо визначити, як побудова ресурсної бази впливає на фінансові результати банківських установ.

Шляхом проведення кореляційно-регресійного аналізу та створення економіко-математичної моделі на прикладі АТ КБ «ПриватБанк» за період з 2018–2022 роки можемо визначити ступінь взаємозв'язку між основними компонентами ресурсної бази і чистим прибутком банку. Для визначення впливу ресурсної бази Банку на його чистий прибуток ми врахували кілька факторів: грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви, кредити на аванси клієнтам, інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток, інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

Використаємо модель лінійної багатofакторної регресії для опису комплексного взаємодії зазначених чинників впливу (X_1, X_2, \dots, X_p) з чистим прибутком (Y) [53, с. 11]:

$$Y = a_0 + b_1 \times X_1 + b_2 \times X_2 + b_3 \times X_3 + b_4 \times X_4 \quad (3.1)$$

де Y – розмір чистого прибутку; x_1 – грошові кошти та їх еквіваленти та

обов'язкові резерви; x_2 – кредити на аванси клієнтам; x_3 – інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток; x_4 – інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

У табл. 3.1 представлено масив даних, який використовується для проведення кореляційно-регресійного аналізу для визначення впливу різних факторів на об'єм чистого прибутку Банку.

Таблиця 3.1

**Масив даних для здійснення кореляційно-регресійного аналізу
в АТ КБ «ПриватБанк», млн грн**

Рік	Чистий прибуток, Y	Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви, X_1	Кредити та аванси клієнтам, X_2	Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток, X_3	Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, X_4
2018	12798	27360	50140	86244	79299
2019	32609	45894	59544	84680	66602
2020	24561	49911	55021	100750	119196
2021	35050	52835	68218	93096	129074
2022	30198	96380	68084	95716	143920

Джерело: самостійна розробка автора

Для кращого і більш ілюстративного представлення вхідних даних, слід скласти кореляційну матрицю, яка використовується для визначення міри сили зв'язку між різними чинниками, що досліджуються, і результативним показником (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Кореляційна матриця чинників в АТ КБ «ПриватБанк»

	Y	X_1	X_2	X_3	X_4
Y	1				
X_1	0,52000763	1			
X_2	0,8537395	0,762393563	1		
X_3	0,16918657	0,490073082	0,260261	1	
X_4	0,36819954	0,75680791	0,670751	0,816694723	1

Джерело: самостійна розробка автора

Кореляційна матриця надає інформацію про ступінь лінійної взаємозв'язку між різними змінними в наборі даних. Вона містить коефіцієнти кореляції між парами змінних. Кожен елемент матриці вказує на ступінь та напрямок взаємозв'язку між двома конкретними змінними.

Також, кореляційна матриця дозволяє нам зрозуміти, що існує сильний зв'язок між об'ємом чистого прибутку (Y) та факторними показниками (X_1 – X_4). Крім того, необхідно помітити, що існує також взаємозалежність між самими факторами.

За шкалою Чеддока, коли значення коефіцієнтів кореляції за абсолютною величиною перевищують 0,7, це свідчить про дуже сильний зв'язок між показниками. Отже, існує дуже тісний взаємозв'язок між Y і X_3 , Y і X_4 , X_1 і X_2 , X_1 і X_4 , X_2 і X_3 , X_2 і X_4 , X_3 і X_4 .

Під час аналізу кореляційно-регресійних зв'язків ми також розрахували коефіцієнт множинної регресії, коефіцієнт детермінації, нормований коефіцієнт детермінації, стандартну помилку та розглянули випадки спостережень. Результати регресійної статистики подані в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Регресійна статистика аналізу діяльності в АТ КБ «ПриватБанк»

Показник	Значення
Коефіцієнт множинної регресії R	1
Коефіцієнт детермінації R^2	1
Нормований коефіцієнт детермінації R^2	65535
Стандартна помилка	0
Спостереження	5

Джерело: самостійна розробка автора

У результаті аналізу ми отримали значення коефіцієнта множинної регресії R рівне 1, що свідчить про дуже сильний прямий зв'язок між факторними змінними та результативним показником. Коефіцієнт детермінації R_2 у даній моделі дорівнює 1, що вказує на те, що 100% залежність обсягу чистого прибутку пов'язана з обраними факторними змінними.

Використаємо річну фінансову звітність Банку за період 2018–2022 роки

для створення лінійної регресійної моделі, яка відображає залежність фінансових результатів (Y) від факторів (X₁–X₄) (табл. 3.1). За допомогою таблиць Excel проведемо регресійний аналіз (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

**Результати кореляційно-регресійного аналізу діяльності
в АТ КБ «ПриватБанк»**

Показник	Коефіцієнти	t-статистика	Нижнє 95%	Верхнє 95%
Y-перетин	-165693	65535	-165693	-165693
Змінна X ₁	-0,05061	65535	-0,05061	-0,05061
Змінна X ₂	1,891123	65535	1,891123	1,891123
Змінна X ₃	1,354294	65535	1,354294	1,354294
Змінна X ₄	-0,40032	65535	-0,40032	-0,40032

Джерело: самостійна розробка автора

За допомогою масиву даних, які надані в фінансовій звітності Банку, нам вдалося встановити всі показники і побудувати регресійну модель, що відображає зв'язок обсягу чистого прибутку з чотирма обраними факторами. Отримаємо наступне рівняння: $Y = 1281178,624 - 18,81481746 X_1 + 46,4596908 X_2 - 15,9591929 X_3 + 10,46643137 X_4$

Рівняння показує, що найбільший вплив з усіх обраних факторів мають:

- кредити та аванси клієнтам: збільшення цього фактора на 1 млн. грн призводить до зростання обсягу чистого прибутку на 1,89 млн грн;
- інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід: збільшення цього фактора на 1 млн грн призводить до збільшення обсягу чистого прибутку на 1,35 млн грн.

Для перевірки достовірності моделі проводимо дисперсійний аналіз і відображаємо його результати, представляючи дані розрахунків у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Дисперсійний аналіз діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

	DF	SS	MS
Регресія	4	314126778,8	78531695
Залишок	0	0	65535
Разом	4	314126778,8	

Джерело: самостійна розробка автора

За результатами дисперсійного аналізу виявлено, що залежність, яку ми досліджували, досить закономірна і статистично значуща. У підсумку можна сказати, що ця економіко-математична модель є адекватною та має практичне значення. Знайдена залежність між обраними факторами і обсягом чистого прибутку є закономірною, що робить цю модель корисною для практичного застосування.

На рис. 3.1 і 3.2 наведено результати економіко-математичне моделювання впливу чинників на підвищення прибутковості Банку.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
7									
			Рік	Чистий прибуток, Y	Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви, X₁	Кредити та аванси клієнтам, X₂	Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток, X₃	Інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, X₄	
8			2018	12798	27360	50140	86244	79299	
9			2019	32609	45894	59544	84680	66602	
10			2020	24561	49911	55021	100750	119196	
11			2021	35050	52835	68218	93096	129074	
12			2022	30198	96380	68084	95716	143920	
13									
14									
15									
16				Вивід результатів					
17				<i>Регресійна статистика</i>					
18				Множинний R		1			
19				R-квадрат		1			
20				Нормувальний R-к		65535			
21				Стандартна поми		0			
22				Спостереження		5			
23									

Рисунок 3.1. Економіко-математичне моделювання підвищення прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» враховуючи чинники впливу (грошові потоки, кредити та аванси, інвестиційна активність)

Джерело: самостійна розробка автора

Результати представленого дослідження засвідчують достатньо тісний зв'язок між прибутковістю комерційного банку та результатами його діяльності, а саме достатністю грошових потоків, наявністю сформованої кредитної бази, високою інвестиційною активністю досліджуваного банку.

Далі представимо узагальнюючі результати дисперсійного аналізу та основні показники, що його характеризують подамо на рис. 3.2.

Дисперсійний аналіз					
	df	SS	MS	F	значення F
Регресія	4	314126778,8	78531694,7	#ЧИСЛО!	#ЧИСЛО!
Залишок	0	0	65535		
Всього	4	314126778,8			

	Коефіцієнт	Стандартна	t-статистика	P-значення	нижня 95%	верхня 95%	нижня 95,0%	верхня 95,0%
Y-пересічення	-165693	0	65535	#ЧИСЛО!	-165693	-165693	-165693	-165693
Змінна X 1	-0,05061	0	65535	#ЧИСЛО!	-0,05061	-0,05061	-0,05061	-0,05061
Змінна X 2	1,891123	0	65535	#ЧИСЛО!	1,891123	1,891123	1,891123	1,891123
Змінна X 3	1,354294	0	65535	#ЧИСЛО!	1,354294	1,354294	1,354294	1,354294
Змінна X 4	-0,40032	0	65535	#ЧИСЛО!	-0,40032	-0,40032	-0,40032	-0,40032

Рисунок 3.2. Узагальнюючі результати дисперсійного аналізу впливу ключових чинників на зростання прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: самостійна розробка автора

За допомогою цієї моделі можна визначити, що найбільший вплив на чистий прибуток Банку мають кредити та аванси клієнтів і інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через інший сукупний дохід. Відповідно, у стратегічній перспективі слід акцентувати уваги на забезпеченні зростання даних чинників впливу.

3.2. Розробка стратегії управління ліквідністю АТ КБ «ПриватБанк»

Сучасні умови функціонування банківського сектору вимагають від керівництва банку розробки та ефективного використання стратегій управління ліквідністю, впровадження заходів з мінімізації негативного впливу на її рівень та урахування швидкозмінності і нестабільності економічних процесів. При цьому важливо забезпечити належний рівень фінансової стійкості банку в умовах невизначеності та в нестабільному економічному середовищі.

Формування стратегії управління ліквідністю Банку передбачає визначення основних методів оцінки та аналізу рівня ліквідності, обґрунтування функціонального завдання організаційних підрозділів, що беруть участь у розробленні та впровадженні стратегії управління ліквідністю.

Створення стратегії є формою пошуку рівноваги між внутрішніми можливостями банку та зовнішніми факторами, які впливають на його

функціонування. Чітко визначена та оптимально обрана стратегія є ключовим елементом успіху для банку. Вважаємо, що стратегію управління ліквідністю слід представляти у вигляді окремого документа, який чітко визначає основи банківського управління для забезпечення належного рівня ліквідності [55, с. 659]. Також її необхідно розглядати як процес втілення конкретної послідовності заходів та заздалегідь підготовлених варіантів рішень на випадок змін, що можуть виникнути як ззовні, так і всередині, забезпечуючи належний рівень ліквідності. При цьому, Рада директорів Банку повинна схвалити стратегію, а також і інші важливі положення, котрі стосуються процесу управління ліквідністю.

Метою управління банком є забезпечення ефективного функціонування договірної структури для ефективного контролю над ліквідністю відповідно до затвердженої стратегії. Зазвичай, відповідальність за належне управління ліквідністю покладається на Комітет із управління активами і пасивами банку (КУАП), а також на казначейство банку. Усі відділи банку повинні діяти відповідно до розробленої стратегії, дотримуючись встановлених процедур і лімітів.

Основні блоки стратегії представлено на рис. 3.3. Перший блок - охоплює мету і тактичні цілі Банку в контексті управління ліквідністю. Мета передбачає необхідність уникати як дефіциту, так і надлишку використання ліквідних коштів. Цілі управління ліквідністю поділяють за терміном реалізації на короткотермінові, середньотермінові та довготермінові.

Короткострокові цілі передбачають, що Банк повинен негайно забезпечити ліквідність (здійснювати управління грошовими потоками для виконання зобов'язань). У межах середньострокових цілей важливо забезпечити оптимальну структуру балансу, враховуючи раціональне співвідношення між ліквідністю та прибутковістю. Протягом короткострокового періоду виникає суттєва проблема належного прогнозування залишків на депозитах «до запитання», оскільки ці депозити становлять значну частину залучених ресурсів.

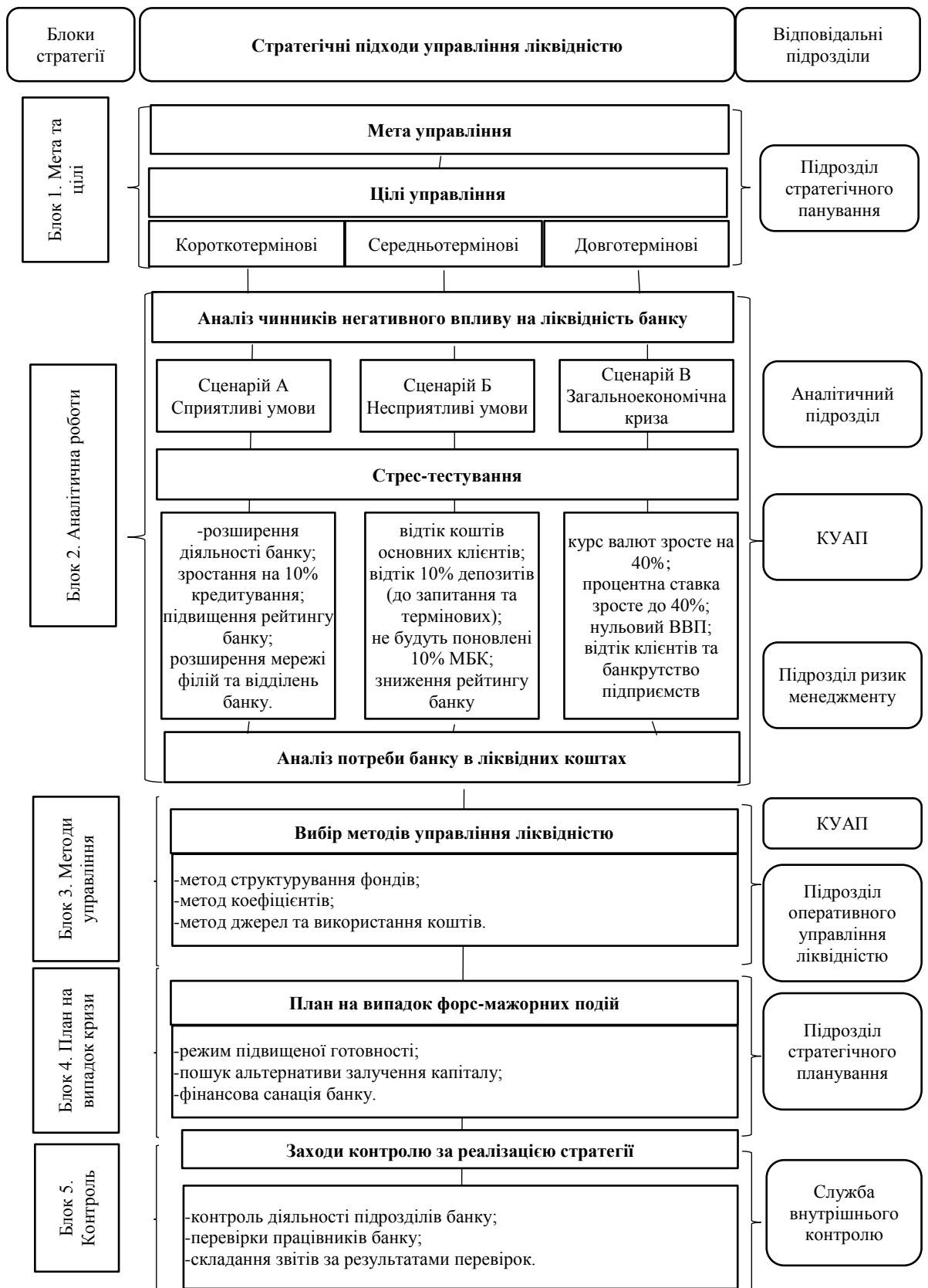

Рисунок 3.3. Стратегія управління ліквідністю АТ КБ «ПриватБанк» і підрозділи, що беруть участь у її розробленні та реалізації

Джерело: самостійна розробка автора

У середньостроковому періоді основною задачею є формування диверсифікованого, прогнозованого та економічно прийняттого портфеля. Довгострокові цілі управління ліквідністю повинні відповідати стратегічним цілям розвитку Банку та включати забезпечення оптимального та стабільного рівня ліквідності банку [6, с. 164].

Аналітична діяльність (робота) представляє собою другий компонент стратегії управління ліквідністю банку. Ураховуючи відсутність чіткої стратегії розвитку в Україні на рівні держави та в банківській системі, прогнозування діяльності для суб'єктів економіки стає важким завданням на період понад 2–3 роки. Таким чином, аналітична робота, яка є етапом стратегії управління ліквідністю, отримує важливе значення для банку. У зв'язку з цією обставиною аналітичні та управлінські підрозділи повинні проводити докладний аналіз факторів, що можуть негативно впливати на ліквідність банку. Особлива увага повинна бути приділена не лише кількісно розраховуваним чинникам, а й суб'єктивним, таким як політична ситуація та розповсюдження перебільшеної та недостовірної інформації у вітчизняних і зарубіжних засобах масової інформації. [2, с. 32].

Поміж аналізом чинників, котрі можуть негативно впливати на ліквідність Банку, аналітичному підрозділу слід працювати над розробкою відповідних сценаріїв функціонування Банку. У цьому відношенні варто розробити три сценарії, а саме:

1. Сценарій «А»: «Сприятливі умови для банку», що включає в себе аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища та розробку стратегій управління ліквідністю у випадку розширення банківської діяльності та збільшення прибутковості.

2. Сценарій «Б»: «Несприятливі умови для банку», що передбачає аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища та розробку стратегій управління ліквідністю у випадку кризових ситуацій.

3. Сценарій «В»: «Загальноекономічна криза», що включає в себе аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища та розробку стратегій управління

ліквідністю у випадку загальноекономічної кризи. [17, с. 135].

Обираючи конкретний сценарій, проводять стрес-тестування за відповідними критеріями (рис. 3.1) та зазначеними періодами. Наприклад, для сценарію «А» стрес-тестування проводять щоквартально, для сценарію «Б» – щомісяця, для сценарію «В» – щотижня.

На основі аналізу фактичних даних та прогнозування майбутнього стану банку розробляють фінансові плани. У цих планах повинні чітко відобразитися цільові показники банківської ліквідності. Також важливо визначити операції, які можуть стати проблемними і супроводжуються підвищеним ризиком. Фінансові плани, що є основою стратегії управління ліквідністю, повинні бути відповідними загальнообраній банківській стратегії, бути об'єктивними та реально оціненими.

Ефективне планування ліквідності банку слід ґрунтувати на наступних аспектах:

- визначенні ліквідної позиції як для «нагромадженої», так і для «купленої» ліквідності;
- розробці стратегічних планів для підтримки ліквідності в умовах непередбачуваних обставин, які формуються на основі проведених стрес-тестів;
- встановленні граничних параметрів для відхилень в ризику ліквідності.

Для проведення аналізу потреби банку в ліквідних коштах використовують відповідні методи, зокрема:

- метод структурування фондів, що враховує встановлення оптимального співвідношення між обсягом необхідних резервів ліквідності та запитами на кредити, ураховуючи обсяг ліквідних активів;
- метод коефіцієнтів, який включає розрахунок співвідношення між обсягом активів різних категорій та груп пасивів, що групуються відповідно;
- метод джерел і використання коштів, що базується на розрахунках обсягу ліквідних активів через аналіз грошових потоків за всіма договорами та угодами банку. Ці методи утворюють третій блок стратегії управління ліквідністю.

Четвертий компонент включає в себе планування на випадок кризи. Банк повинен стратегічно визначати ліквідність в разі виникнення непередбачуваних подій з метою запобігання або пом'якшення кризових ситуацій. Таке планування стає важливим елементом стратегій управління ліквідністю. Враховуючи результати аналізу та стрес-тестування, при виникненні кризових ситуацій у банку або в економіці, необхідно активувати та реалізовувати «План ліквідності банку на випадок виникнення непередбачуваних подій».

Так, перший розділ у рамках цього плану визначається як «Режим підвищеної готовності». Процедуру його оголошення визначають керівники відділу активно-пасивних операцій і аналітичного відділу за згодою з управлінням Банку. Такі заходи призначаються у таких випадках: девальвація курсу гривні на 10% і більше; зменшення прибутку банку на 15% і більше; погіршення нормативів ліквідності (Н4, Н5, Н6); відтік депозитів на 10% і більше; розповсюдження недостовірної інформації про банк (чорний PR); зниження ліквідності наявних та потенційних клієнтів банку. [35, с. 700]. На цьому етапі банк повинен активувати внутрішні стандарти ліквідності, оскільки нормативи ліквідності, встановлені Національним банком України, орієнтовані на середньостатистичний банк, який фактично відсутній. Отже, в залежності від типу банку, нормативні вимоги до ліквідності будуть різними.

Крім застосування внутрішньобанківських нормативів і коефіцієнтів ліквідності, найбільш важливим елементом зазначеного розділу є:

- перегляд та коригування заходів і методів роботи з проблемними кредитами відповідно до ситуації, що склалася;
- управління кореспондентськими рахунками й касою, включаючи мобілізацію засобів на основних рахунках, визначення мінімальних залишків та регулювання суми видачі з каси;
- управління лімітами, такі як тимчасове припинення лімітів на «ненадійні» банки, скорочення лімітів за операціями на фінансовому ринку з видачі кредитів, закриття коротких позицій і позицій за деривативами [18, с. 585];

- складання графіка реалізації резервів ліквідності та плану переуступки кредитного портфеля;
- розроблення пропозицій щодо зміни процентних ставок за кредитами.

На даному етапі також рекомендується розробити антикризовий публік релейшнз (PR), який визначається як здатність розуміти, мобілізувати, скоординувати й підпорядкувати всі функції планування стратегії і тактики, використовуючи всю експертизу у галузі взаємодії з громадськістю. Головною метою є активна участь у розробленні політики взаємодії з громадськістю, від якої залежить доля людей та інституту. [22]. Спершу, рекомендується створити спеціальні розділи на веб-сайтах Банку, призначені для публікації різноманітних статей та інформаційних повідомлень із різних джерел, які раніше мали можливість ознайомитися із клієнти. Зазначені статті слід регулярно доповнювати відповідними коментарями та роз'ясненнями з боку фахівців, спрямованими на спростування недостовірних та панічних чуток або підтвердження достовірної інформації. Крім того, на цих сторінках рекомендується представляти досягнення Банку в різних сферах його діяльності та надавати коментарі та пояснення основних показників фінансової звітності. Основною метою таких сторінок є інформування про обсяги залучених синдікованих кредитів з-за кордону та плани та джерела їх погашення.

Додатковим вдосконаленням веб-сайтів має стати впровадження форуму, на якому реальні або потенційні клієнти Банку зможуть задавати питання щодо його діяльності та отримувати кваліфіковані відповіді. Зокрема, для підвищення ефективності інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення пропонується розробляти спеціальні повідомлення та статті та публікувати їх у впливових друкованих та онлайн-виданнях, а також висвітлювати їх у радіо- та телеефірах.

Розуміння фінансових аспектів стало важливою складовою сучасного суспільства і в багато чому визначає рівень життя громадян, що забезпечує їм доступ до якісної освіти, роботи та послуг. Це стосується і фінансової грамотності та фінансової культури, оскільки фінансові відносини стали

необхідною складовою сучасного економічного життя [24, с. 6].

У сучасних умовах банки виконують не лише роль провайдерів фінансових послуг, а й виступають як ключові агенти у формуванні фінансової культури та розвитку фінансової грамотності. Їхня функція в сфері освіти та підтримки клієнтів стає критичною для формування стійкої та відповідальної фінансової поведінки. Банки мають унікальну можливість розробляти освітні програми, ініціативи та інструменти, спрямовані на підвищення фінансової грамотності своїх клієнтів. Це включає не лише надання інформації про конкретні продукти чи послуги, але й активне навчання фінансовим навичкам, починаючи від управління бюджетом і закінчуючи розумінням ризиків та можливостей інвестування.

Створення засобів для фінансового планування, надання консультацій з управління фінансами, проведення освітніх заходів та розробка інтерактивних онлайн-ресурсів є лише частиною інструментарію, якими банки користуються для підвищення фінансової грамотності. Роль банків у формуванні фінансової свідомості сприяє не лише підвищенню рівня знань клієнтів, але й сприяє створенню більш стабільної та ефективної фінансової системи в цілому.

Другий розділ, під назвою «Пошук альтернативних джерел залучення коштів», набуває особливого значення у зв'язку із зростанням відтоку депозитів, значним підвищенням ставок за кредитами на вітчизняному міжбанківському ринку та ускладненням доступу до зовнішніх ринків запозичень. Основна спрямованість діяльності менеджерів Банку включає в себе [22]:

- розширення взаємодії з Національним банком України (здійснення операцій РЕПО, залучення кредитів «овернайт» і рефінансування) та міжнародними валютно-фінансовими організаціями (залучення кредитів «стенд-бай»).

- пошук потенційних ділових партнерів та банків-кореспондентів, спроможних надати допомогу в ускладнених умовах.

- розроблення заходів з реалізації і сек'юритизації активів згідно з

відповідним графіком.

– прийняття стратегічних рішень, таких як «заморожування» кредитування та інші.

Третій розділ, під назвою «Фінансове оздоровлення банку», застосовується лише у випадку, коли уникнення дефолту банку стає несприятливим. У такому випадку Банк подає до Національного банку України план фінансового оздоровлення, який, після затвердження, може бути реалізований у таких напрямках: капіталізація Банку за рахунок власників та інвесторів; капіталізація Банку за рахунок держави; реорганізація Банку за рішенням власників або в умовах тимчасової адміністрації [33, с. 98–99]. Вказаний план сприяє ухваленню обґрунтованих управлінських рішень у випадку виникнення кризових ситуацій і, як наслідок, зменшує можливі втрати Банку під час кризи. Розробка «Плану ліквідності банку на випадок виникнення непередбачуваних подій» виконується підрозділом стратегічного управління у співпраці з Комітетом управління активами та пасивами, підрозділами оперативного управління ліквідністю та ризик-менеджменту.

Банк повинен вдосконалити систему внутрішнього контролю над процесом управління його ліквідністю, шляхом впровадження та постійного перевіряння контрольних процедур і положень, що становить завершальний компонент стратегії управління ліквідністю. В цілому, відповідальність за нагляд за виконанням стратегії управління ліквідністю повинна бути делегована службі внутрішнього контролю. Ця служба має розробляти відповідні звіти на основі результатів перевірок, опитувань і анкетувань, які подаються вищому керівництву Банку.

Отже, варто зазначити, що ефективна реалізація запропонованої стратегії управління ліквідністю у банківській практиці АТ КБ «ПриватБанк» сприятиме забезпеченню та підтриманню на належному рівні ліквідного стану в стабільних і кризових економічних умовах, а також досягненню оптимального співвідношення між рівнем ліквідності й прибутковості, яке б одночасно мінімізувало ризик незбалансованої ліквідності та відсотковий ризик.

3.3. Механізми забезпечення фінансової стійкості та прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» на основі моделі стрес-тестування

Концепція механізму забезпечення фінансової стійкості та прибутковості Банку на сучасному етапі розвитку банківської системи базується на глибокому розумінні того, що банки повинні завжди мати високий рівень готовності до виникнення фінансових криз. Це означає, що кредитно-банківські установи повинні мати достатні резерви капіталу та ліквідності, спроможні покрити несподівані втрати, що можуть виникнути внаслідок реалізації можливих, але малоймовірних подій.

Стрес-тестування фінансової стійкості та прибутковості Банку у найбільш загальному вигляді включає наступні етапи:

- визначення ключових показників, що характеризують фінансову стійкість та прибутковість (визначення основних метрик, які відображають фінансову стійкість);
- визначення несприятливих факторів (ідентифікація та оцінка можливих внутрішніх та зовнішніх чинників, які можуть суттєво вплинути на фінансову стійкість та прибутковість банку);
- визначення впливу несприятливих чинників впливу на ключові показники фінансової стійкості та прибутковості банку (аналіз впливу можливих негативних подій на фінансову стійкість банку за допомогою стрес-тестів, використовуючи різні методи та інструменти);
- визначення превентивних та реактивних заходів (розробка стратегій та заходів, які можна впроваджувати для підвищення фінансової стійкості та прибутковості банку відносно малоймовірних, але несприятливих подій).

Банк застосовує досліджуваний підхід для ефективної адаптації до змін у фінансовому середовищі та для забезпечення високого рівня готовності до ризиків. У своєму стрес-тестуванні фінансової стійкості він враховує методологічні та процедурні підходи, щоб визначити й оцінити вплив можливих негативних сценаріїв на його фінансову стійкість (рис. 3.4).

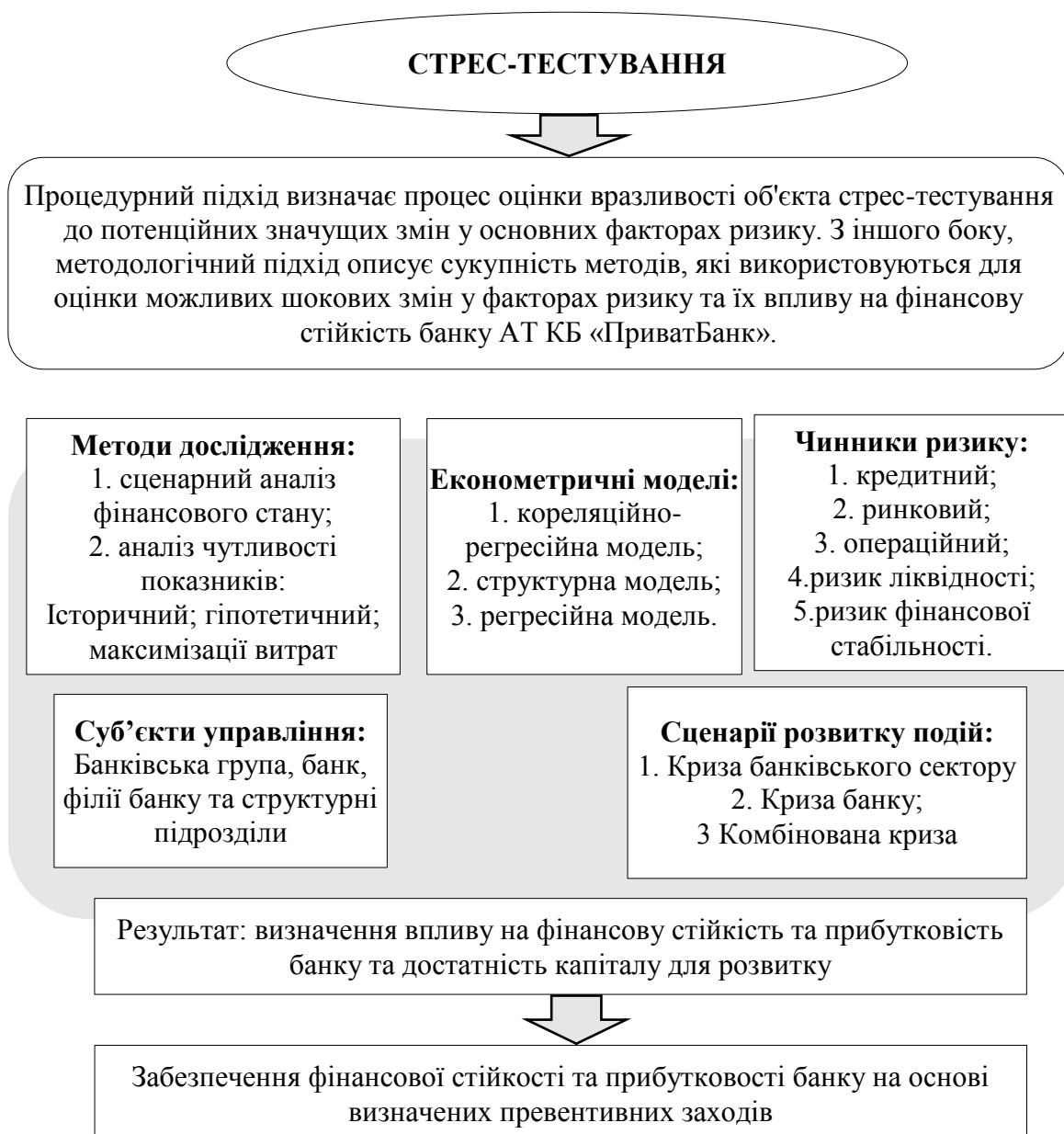

Рисунок 3.4. Пропонована схематична модель стрес-тестування для забезпечення фінансової стійкості та прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: самостійна розробка автора

Навіть при наявності достатніх резервів капіталу у банках України для покриття несподіваних втрат, подальша неоднозначність у сфері операційного середовища, зумовлена війною із РФ та наслідками пандемії COVID-19, може спричинити дефіцит банківського капіталу. Це особливо може стосуватися банків, які мають ризиковий профіль бізнес-моделі та низькі стандарти управління ризиками, зокрема кредитними.

Рисунок 3.5. Послідовність реалізації моделі стрес-тестування для забезпечення фінансової стійкості та прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: самостійна розробка автора

Враховуючи ці обставини та результати аналізу фінансової стійкості, які були представлені у попередніх частинах роботи, доцільним вважаємо

використання достатності капіталу як ключового показника, що характеризує фінансову стійкість. До того ж ми розробили оригінальний підхід до проведення стрес-тестів у механізмі забезпечення фінансової стійкості (рис. 3.5). На першому етапі дослідимо обсяги стрес-тестування, врахуємо те, що ключові показники фінансової стійкості та прибутковості Банку є досить низькими та знижуються, що обумовлює дослідження чинників, котрі впливають на даний процес (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Чинники, котрі враховуються при реалізації моделі стрес-тестування забезпечення фінансової стійкості та прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»

Групи ризиків	Основні чинники ризику	Ймовірність настання*, %
Процентний	Зростання облікової ставки НБУ на 1,2 пп. Зниження ставки UPR на 1,2 пп.	41,6
Валютний	Збільшення офіційного курсу валют на 10–20% Зростання співвідношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу на 10–20% Зростання співвідношення кредитів в іноземній валюті до сукупних валових кредитів на 5–10 %	66,9
Кредитний	Зростання співвідношення недіючих кредитів без урахування резервів до капіталу на 5–10% Зростання співвідношення великих відкритих позицій до капіталу на 5–10 % Міграція кредитів за рівнем якості на 5–10%	40,5
Ліквідності	Зниження обсягу коштів клієнтів на 5–10% Зростання відношення ліквідних активів до сукупних активів на 5–10% Зниження відношення ліквідних коштів до короткострокових зобов'язань банку на 5–10%	35,8
Макро	Зниження обсягу реального ВВП на 5–10% Зниження індексу обсягу сільськогосподарського виробництва на 3–5% Зниження індексу промислової продукції на 2–4% Зниження обсягу ЗЕД на 3-5% Зростання цін на 5–10%	52,5

Джерело: узагальнено автором на основі [40–41]

* дані НБУ в контексті прогнозування розвитку банківського ринку

На комерційну діяльність Банку в контексті зниження показників фінансової стійкості та прибутковості матимуть вплив ризику:

- процентний ризик із ймовірністю настання 41,6% через можливе зростання облікової ставки НБУ та зниження ставки UIR;
- негативний вплив матиме і валютний ризик із ймовірністю настання його 66,9% (найбільший показник) за рахунок зростання курсу валют, зростання чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу банку;
- кредитні ризики із ймовірністю 40,5% виникатимуть через міграції якісних кредитів, зростання кількості недіючих кредитів та кредиторської заборгованості банку;
- ризики ліквідності (ймовірність появи – 35,8%) обумовлений зниженням обсягу коштів клієнтів, а також зниження кількості ліквідних активів комерційного банку.

Окремою є категорія макроризиків, які обумовлені зниженням ВВП, зростанням цін, зниженням ефективності зовнішньоекономічної діяльності та зниженням обсягу виробництва та реалізації промислово та сільськогосподарської продукції. Ймовірність настання такого типу ризиків є досить високою через негативні тенденції у макросфері, що зумовлено війною із рф.

На наступному етапі проведено побудову рівнянь регресії для кожного фактору ризику.

За допомогою регресійного аналізу було визначено, які фактори ризику найбільше впливають на фінансову стійкість. Зокрема, виявлено наступні важливі зв'язки:

- прямий вплив: ставка UIR, відношення ліквідних коштів до короткострокових зобов'язань, частка кредитів в іноземній валюті у кредитному портфелі;
- зворотний вплив: частка ліквідних активів у сукупних активах, частка недіючих кредитів та обсяг ВВП.

На шостому етапі, використовуючи поєднання історичних та гіпотетичних методів прогнозування даних, проведемо власне стрес-тестування за двома сценаріями, як це представлено в табл. 3.8.

Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) відображає здатність АТ КБ «ПриватБанк» своєчасно та в повному обсязі виплатити свої зобов'язання, які виникають в результаті торговельних, кредитних або інших грошових операцій.

$$H2 = \frac{PK}{A + ЗГ} \times 100\%,$$

де РК – регулятивний капітал; А – активи за мінусом прийнятних активів; ЗГ – позабалансові зобов'язання.

Значення показника достатності (адекватності) регулятивного капіталу вказує на те, якою мірою банк може витримати ризики, пов'язані з його діяльністю.

Високе значення цього показника свідчить про те, що власники банку більше беруть на себе ризик, тоді як низьке значення може свідчити про те, що ризик у великій мірі лежить на плечах кредиторів та вкладників банку.

Таблиця 3.8

**Прогнозування нормативу адекватності капіталу (Н2)
АТ КБ «ПриватБанк» у розрізі видів ризику**

Прогнозоване значення Н2		01.01.2024 (прогноз)	01.03.2024 (прогноз)	01.06.2024 (прогноз)	01.09.2024 (прогноз)	01.01.2025 (прогноз)
Процентний	Softscenario	27,209	26,891	26,493	25,792	25,114
	Hardscenario	23,944	22,59	21,109	19,185	18,754
Валютний	Softscenario	24,205	23,508	23,091	22,905	22,763
	Hardscenario	21,672	21,561	20,965	19,108	18,517
Кредитний	Softscenario	26,792	26,142	25,853	24,902	24,459
	Hardscenario	24,781	23,106	22,109	21,202	20,505
Ліквідності	Softscenario	26,205	25,192	24,174	23,762	22,292
	Hardscenario	22,207	21,595	21,117	21,006	20,865
Макро	Softscenario	19,894	18,226	17,872	16,552	15,308
	Hardscenario	11,185	10,809	10,309	10,100	10,000

Джерело: прогнозовано за даними фінансової звітності та розрахованих показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

Проведене стрес-тестування показало, що, у разі реалізації шоківих подій (зокрема війною із рф, макрокризою та прогнозованою кризою у банківському секторі), адекватність регулятивного капіталу Банку дещо погіршиться. В разі продовження негативних подій, фінансова стійкість та прибутковість банку

може знизитися, проте рівень адекватності капіталу буде в межах нормативних показників (рис. 3.6).

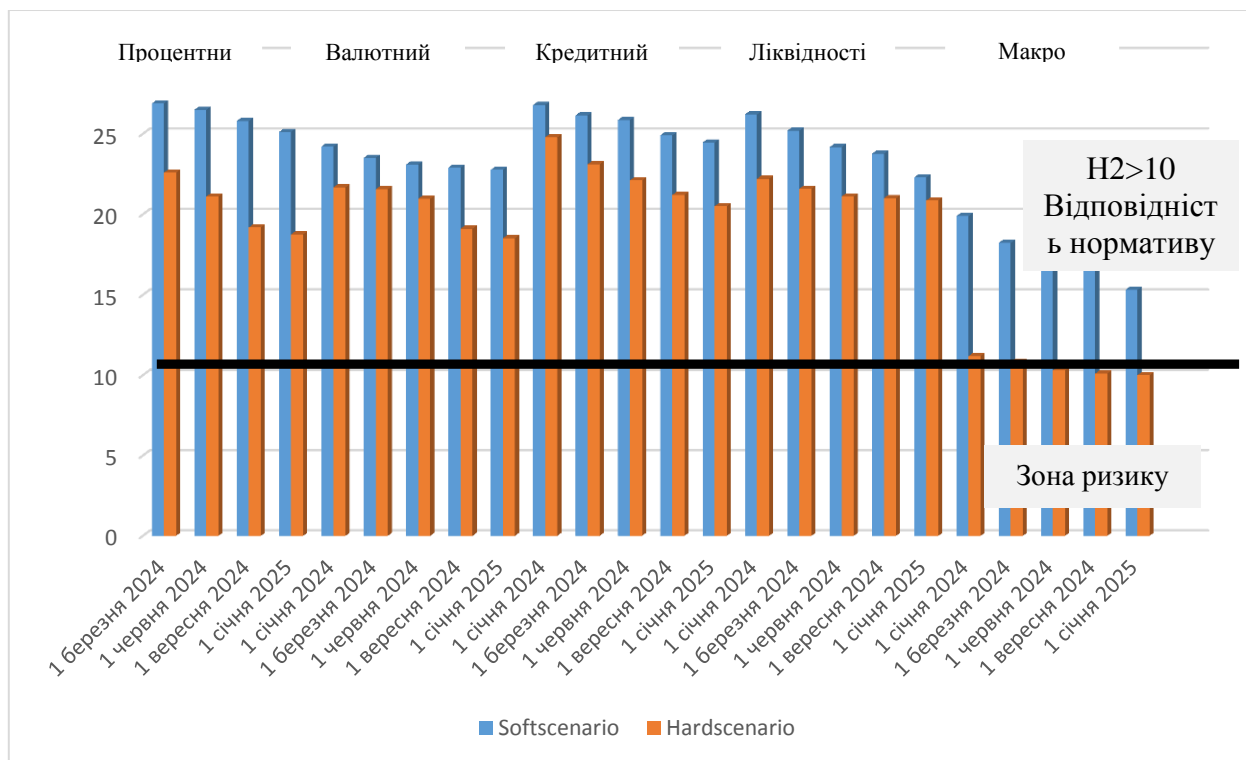

Рисунок 3.6. Динаміка прогнозного показника нормативу адекватності капіталу (H2) АТ КБ «ПриватБанк» у розрізі різновидів ризику та сценарію майбутніх подій

Джерело: прогнозовано за даними фінансової звітності та розрахованих показників фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

Результати проведеного стрес-тестування вказують на те, що адекватність регулятивного капіталу Банку найбільше стає під впливом негативних наслідків шоківих факторів макроризиків та валютного ризику, які значно впливають на його діяльність зокрема та на український банківський сектор в цілому. Банк стійкий до ризиків ліквідності, процентного та кредитного ризиків, які не надто впливають на діяльність та знаходяться в «нормативній» зоні при різноманітних сценаріях «soft» та «hard», найнижче значення даних ризиків при сценарії «soft» становить 22,292 пункти, а при сценарії «hard» складає 18,517 пункти.

Одночасно слід зазначити, що Банк проявляє достатню стійкість до різноманітних негативних подій, визначених в рамках даного підходу. Цей

висновок підкріплює та узгоджується з висновками, отриманими в аналітичній частині дослідження, що підтверджують стійкість бізнес-моделі банку. За даного рівня показників адекватності капіталу (H2) докапіталізація Банку не потрібна (потребуватиме коли рівень H2 буде нижчий показника 10).

В цілому, отримані результати підтверджують достатній рівень фінансової стійкості Банку. Крім однакової чутливості до макроризиків, було виявлено різні зони вразливості, зокрема більша вразливість від валютних та макроризиків; менша від ризиків ліквідності, процентного та кредитного ризиків. Це формує аналітичне підґрунтя для застосування регуляторних та управлінських впливів превенції та реакції на кризові явища, що забезпечить достатній рівень фінансової стійкості та прибутковості Банку, що можливо досягнути за рахунок:

1. Ефективного управління валютним та макроризиками, зокрема звернення уваги на оптимізацію стратегій та заходів управління валютними та макроризиками для зменшення їхнього негативного впливу.

2. Посилення контролю за ризиками ліквідності, процентів та кредитування, а саме розвиток та впровадження ефективних стратегій управління ризиками ліквідності, процентного та кредитного ризиків для забезпечення стійкості в цих сферах.

3. Регулярне оновлення стрес-тестів, тобто проведення періодичних та обґрунтованих стрес-тестів для врахування змін у фінансовому середовищі та підготовки до можливих кризових сценаріїв.

Зазначені заходи узгоджені з результатами дослідження та спрямовані на забезпечення стабільності та прибутковості Банку в умовах непередбачуваних ринкових ситуація, в якій опинився досліджуваний банк в умовах війни.

Висновки до розділу 3

Узагальнивши результати оцінювання представлені у розділі 3, необхідно відзначити таке:

1. За результатами дисперсійного аналізу виявлено, що залежність, яку ми досліджували, досить закономірна, статистично значуща та має практичне значення в контексті визначення показників впливу і забезпечення зростання комерційних результатів Банку. Знайдена залежність між обраними чинниками і обсягом чистого прибутку є закономірною, що робить цю модель корисною для застосування. За допомогою цієї моделі нами визначено те, що найбільший вплив на чистий прибуток Банку мають кредити та аванси клієнтів і інвестиційні цінні папери. Відповідно, у стратегічній перспективі слід акцентувати увагу на забезпеченні зростання даних чинників впливу, щоб досягти зростання прибутковості Банку.

2. Запропонована стратегія управління ліквідністю для Банку є важливим інструментом для забезпечення стабільності та гнучкості у фінансовому управлінні. Її успішна реалізація у банківській практиці відкриває можливості для:

- стійкості в різних умовах (стратегія дозволить Банку ефективно управляти ліквідністю як у стабільних, так і в кризових економічних ситуаціях, що є критичним для збереження його фінансової стійкості);

- оптимізації результатів (шляхом досягнення оптимального співвідношення між рівнем ліквідності та прибутковістю, Банк може мінімізувати ризики, пов'язані з незбалансованою ліквідністю та відсотковим ризиком, й одночасно максимізувати свою фінансову продуктивність);

- адаптації до змін (стратегія передбачає план на випадок кризи, що дозволяє Банку бути готовим до непередбачених обставин і швидко реагувати на них, забезпечуючи стійкість у будь-яких умовах).

3. Результати стрес-тестування фінансової стійкості та прибутковості Банку вказують на те, що адекватність його регулятивного капіталу найбільше піддається впливу негативних наслідків шоків факторів макроризиків та валютного ризику, які безпосередньо впливають на діяльність Банку зокрема (на мікрорівні) та на український банківський сектор (на макрорівні) в цілому. Банк стійкий до ризиків ліквідності, процентного та кредитного ризиків, які не

надто впливають на діяльність та знаходяться в «нормативній» зоні при різноманітних сценаріях «soft» і «hard». Найнижче значення даних ризиків при сценарії «soft» становить 22,292 пункти, а при сценарії «hard» складає 18,517 пункти.

Зазначені фактори формують аналітичне підґрунтя для застосування регуляторних й управлінських впливів превенції та реакції на кризові явища, що забезпечить достатній рівень фінансової стійкості та прибутковості Банку. На нашу думку, це можливо досягнути за рахунок: ефективного управління валютним та макроризиками; посилення контролю за ризиками ліквідності; регулярного оновлення стрес-тестів, зокрема проведення періодичних та обґрунтованих стрес-тестів для врахування змін у фінансовому середовищі та підготовки до можливих кризових сценаріїв.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ В АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

4.1. Охорона праці в АТ КБ «ПриватБанк»

Управління охороною праці в Банку складається з підготовки, прийняття і реалізації рішень по розробці та виконанню організаційних, технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів, направлених на забезпечення безпеки, збереження здоров'я та працездатності працівників в процесі роботи.

Метою управління охороною праці в Банку є зниження професійних захворювань на основі приближення якісних і кількісних значень факторів умов праці до рівня вимог Закону України «Про охорону праці», нормативних актів з охорони праці, санітарно-гігієнічних нормативів, будівельних норм, міжгалузевих і галузевих правил по охороні праці.

Управління охороною праці в Банку забезпечується реалізацією таких питань [9, с. 110]:

- організація та координація робіт по охороні праці між службами, посадовими особами і технічними працівниками;
- одержання якісної та кількісної інформації про фактичний стан охорони праці;
- планування заходів по підвищенню рівня охорони праці;
- реалізація заходів, направлених на покращення умов праці та підвищення її безпеки;
- застосування матеріального покарання за незадовільні результати роботи по охороні праці, а також морального і матеріального стимулювання за кращі показники роботи по охороні праці.

Основні завдання, вирішення яких забезпечує досягнення мети управління охороною праці на різних рівнях, управління організаційно-

виробничою діяльністю складаються із комплексу послідовно взаємозв'язаних дій по попередженню і профілактиці виробничого травматизму, професійних захворювань, які значно полегшують роботу працівників.

Об'єктом управління системи управління охороною праці в Банку є діяльність функціональних служб і структурних підрозділів банківської установи, спрямована на забезпечення безпечних і здорових умов праці на робочих місцях, адміністративних дільницях і у банківській установі в цілому [49, с. 109].

Досліджуючи фінансування заходів охорони праці в Банку, необхідно відмітити, що на це спрямовується 0,5% від фонду оплати праці (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

**Фінансування заходів охорони в АТ КБ «ПриватБанк» за період
2018–2022 роки, млн грн**

Показник	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
Фінансування заходів охорони праці, млн грн	4402	6386	8192	8904	10096
Сума фінансування заходів охорони праці 0,5% від фінансування заходів охорони праці, млн грн	22,01	31,93	40,96	44,52	50,48
Відхилення фінансування заходів охорони праці, млн грн	–	9,92	9,03	3,56	5,96

Джерело: складено на основі фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Досліджуючи обсяги фінансування заходів з охорони праці в Банку, необхідно відмітити динаміку до зростання загального обсягу фінансування. Якщо у 2018 році показник становив 22,01 млн грн, то у 2022 році складав 50,48 млн грн. Тобто показник зріс за останні два роки на 5,96 млн грн.

Аналіз шкідливих та небезпечних факторів діяльності в Банку проводять згідно з нормами ГОСТ 12.1.003-74. Згідно з класифікацією ГОСТ 12.1.003-74 до числа небезпечних та шкідливих факторів, що виникають при проведенні дослідження слід віднести:

- фізичне перевантаження;
- нервово-психічні перевантаження (розумове перевантаження,

монотонність праці, емоційні перевантаження);

- невідповідність параметрів мікроклімату робочої зони санітарним нормам;

- недостатня або надмірна освітленість робочої зони;

- несприятливе забарвлення стін та підлоги, віддзеркалення;

- робота з комп'ютером.

Психофізіологічні небезпечні та шкідливі виробничі чинники викликають перевантаження, що по характері дії підрозділяються на фізичні і нервово-психічні. Причинами нервово-психічних перевантажень банківських працівників можуть бути розумова перенапруга, перенапруга аналізаторів, монотонність праці, емоційні перевантаження [49, с. 112]. Шкідливі фактори для банківських працівників, в першу чергу, це комп'ютери, оргтехніка, кондиціонери. По-друге, це багата кількість офісних співробітників, які дуже часто відволікають. Оскільки офісне приміщення відкритого типу, розділене перегородкою на секції.

У контексті підвищення ефективності управління охороною праці Банку пропонується реалізація планування робіт та заходів із охорони праці. Планування робіт з охорони праці здійснюється з урахуванням результатів аналізу й оцінки стану охорони праці, визначення пріоритетних напрямів діяльності [55, с. 109]. Воно включає в себе:

- визначення цілей охорони праці та засобів їх досягнення;

- розрахунок суми вкладень у заходи з охорони праці та розподіл цієї суми за напрямками діяльності в центрі;

- здійснення постійного контролю умов і безпеки праці та оперативне реагування на відхилення від нормативних актів.

Планування заходів з охорони праці в Банку здійснюється відповідно до встановлених вимог та нормативів. Для цього розробляються перспективні, поточні та оперативні організаційно-технічні заходи з охорони праці, які дозволяють встановити на це строки здійснювати відповідні заходи щодо поліпшення стану охорони праці на підприємстві, організації.

До технічних заходів відносяться заходи з виробничої санітарії та техніки безпеки. Заходи з виробничої санітарії передбачають усунення дії на працівників шкідливих факторів. До них відносяться:

- створення комфортного мікроклімату;
- влаштування систем кондиціонування повітря;
- теплоізоляція будівель;
- заміна шкідливих для здоров'я людини матеріалів, які використовуються для оздоблення офісу та приміщення, нешкідливими;
- установа оптимального освітлення;
- застосування раціонального режиму праці та відпочинку, санітарного та побутового обслуговування.

Заходи з техніки безпеки передбачають усунення дії на працюючих небезпечних факторів, джерелом яких є електрообладнання, з яким працюють працівники Банку. До цих заходів, в першу чергу, відносять заземлення та занулення електрообладнання, заміна несправного або пошкодженого електрообладнання.

4.2. Захист персоналу та клієнтів банківської установи у випадку надзвичайних ситуацій воєнного часу

Захист персоналу та клієнтів у Банку у випадку надзвичайних ситуацій воєнного часу досягається чотирьома основними способами:

- укриття людей в захисних спорудах;
- проведення евакуаційних заходів;
- радіаційно-хімічний захист;
- медичний і біологічний захист.

Розглянемо більш детально кожен із визначених заходів захисту. Зокрема, укриття людей в захисних спорудах у Банку відбувається з метою забезпечення їхньої безпеки під час екстремальних ситуацій чи надзвичайних подій. Такі захисні споруди можуть мати різний характер і призначення, і їхня наявність

зазвичай є частиною загальної стратегії забезпечення безпеки в банку.

Основні аспекти укриття в захисних спорудах в Банку включають [55, с. 112]:

1. Бункери або приміщення для евакуації. Банк має спеціально обладнані приміщення, призначені для евакуації персоналу та клієнтів в разі небезпеки, такої як природні катастрофи, терористичні загрози чи інші надзвичайні ситуації.

2. Системи безпеки та моніторингу. Захисні споруди у центральних відділеннях та філіях Банку переважно обладнані передовими системами безпеки, включаючи відеоспостереження, системи контролю доступу та інші технічні засоби для виявлення та запобігання можливим загрозам.

3. Навчання та евакуаційні плани. Банк проводить регулярні тренування та навчання персоналу, а також клієнтів з питань евакуації та безпеки в разі надзвичайних ситуацій.

4. Внутрішні протипожежні та протиаварійні заходи. Додаткові заходи безпеки включають різноманітні системи протипожежного захисту, укриття від аварій, а також інші заходи для забезпечення безпеки осіб в захисних спорудах.

Проведення евакуаційних заходів у Банку у випадку надзвичайних ситуацій воєнного часу є критично важливою частиною стратегії безпеки та захисту персоналу та клієнтів. До можливих заходів входять:

1. Розробка планів евакуації. Банк має детальні плани евакуації, які враховують різні сценарії надзвичайних ситуацій, включаючи можливі воєнні загрози. Ці плани повинні визначати шляхи виходу, місця збору та інші важливі аспекти.

2. Системи спостереження і зв'язку. Забезпечення доступу до засобів спостереження та зв'язку для ефективного керування евакуацією та взаємодії з військовими та цивільними службами у випадку надзвичайної ситуації.

3. Тренінг і навчання персоналу. Регулярне проведення тренувань та навчань для персоналу щодо евакуаційних процедур, використання захисного обладнання та безпеки в умовах конфлікту.

4. Співпраця з владними органами: Встановлення ефективного механізму

співпраці з органами влади та іншими структурами для координації евакуаційних заходів.

Радіаційно-хімічний захист у випадку надзвичайних ситуацій воєнного часу є критично важливою складовою для забезпечення безпеки персоналу та захисту від можливих небезпек. Деякі заходи, котрі реалізуються відділом охорони праці Банку у цьому напрямку включають [55, с. 115]:

1. Інструктаж та навчання:

- проведення навчань та інструкцій для персоналу щодо дій у випадку викиду радіації або хімічної загрози;

- надання відомостей про ризики та методи захисту, включаючи використання протипилових та противірусних захисних засобів.

2. Придбання захисного обладнання:

- забезпечення персоналу та, можливо, клієнтів, захисними костюмами, масками, окулярами та іншим захисним обладнанням;

- забезпечення приміщень для швидкого вдягання захисного одягу та проходження контролю.

3. Створення захисних зон:

- визначення та обладнання захисних зон у банківському приміщенні для тимчасового притулку в разі надзвичайних обставин;

- установлення систем вентиляції та фільтрації повітря для зменшення ризику вдихання забрудненого повітря.

4. Евакуаційні плани:

- розробка та впровадження евакуаційних планів, які враховують можливі радіаційно-хімічні загрози;

- організація тренувань та симуляцій для перевірки ефективності планів.

5. Медична підготовка:

- забезпечення наявності необхідних медичних засобів та обладнання для надання першої допомоги при можливому впливі радіації чи хімічних речовин.

Дані заходи спрямовані на мінімізацію ризиків та максимізацію безпеки у випадку надзвичайних ситуацій воєнного часу, пов'язаних із радіаційною та

хімічною небезпекою.

Медичний і біологічний захист у випадку надзвичайних ситуацій воєнного часу є важливою складовою системи безпеки. Забезпечення адекватної медичної підтримки та захисту від біологічних загроз може включати наступні заходи:

1. Медична підготовка та навчання:

- підготовка медичного персоналу до надання невідкладної медичної допомоги в умовах, що виникають внаслідок біологічних чи хімічних загроз;
- проведення тренувань та симуляцій для ефективного реагування на надзвичайні медичні ситуації.

2. Захист від біологічних загроз:

- забезпечення захисту персоналу від можливого контакту з біологічними агентами за допомогою захисних костюмів, масок тощо;
- встановлення систем контролю за витоками та заходів для уникнення поширення інфекцій.

3. Лікування та профілактика:

- забезпечення наявності медичних препаратів та вакцин для лікування та профілактики заражень біологічними агентами;
- розробка планів лікування та вакцинації для медичного персоналу та можливої популяції банку.

4. Евакуаційні плани та зони безпеки:

- розробка ефективних евакуаційних планів, які враховують можливі біологічні загрози;
- створення захисних зон у банківському приміщенні для тимчасового притулку в разі надзвичайних медичних обставин.

5. Співпраця з медичними та науковими організаціями:

- встановлення співпраці та обміну інформацією з медичними та науковими організаціями для отримання актуальної медичної інформації та надання допомоги у випадку надзвичайних ситуацій.

Зазначені заходи спрямовані на забезпечення високого рівня медичного та біологічного захисту у випадку воєнного часу.

Висновки до розділу 4

Узагальнюючи результати дослідження представлені в розділі 4 необхідно відмітити наступне:

1. Організація охорони праці у Банку здійснює служба охорони праці, яка організовує цілісну систему управління охорони праці; сприяє удосконаленню діяльності кожного підрозділу і посадової особи; проводить оперативно-методичне керівництво роботою з охорони праці; розробляє разом зі структурними підрозділами Банку заходи щодо досягнення нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Ця служба виявляє велику спроможність у впровадженні та підтримці стандартів безпеки, що робить Банк безпечним місцем для персоналу та клієнтів.

У контексті підвищення ефективності управління охороною праці Банку пропонується реалізація планування робіт та заходів із охорони праці. Планування робіт з охорони праці Банку повинно здійснюватися з урахуванням результатів аналізу й оцінки стану охорони праці, визначення пріоритетних напрямів діяльності. Воно включає: визначення цілей охорони праці та засобів їх досягнення; розрахунок суми вкладень у заходи з охорони праці та розподіл цієї суми за напрямками діяльності; здійснення постійного контролю умов і безпеки праці та оперативне реагування на відхилення від нормативних актів.

2. Захист персоналу у Банку досягається чотирьома основними способами: укриття людей в захисних спорудах; проведення евакуаційних заходів; радіаційно-хімічний захист; медичний і біологічний захист. Лише вміле і своєчасне застосування засобів індивідуального захисту дає можливість повністю уникнути ураження населення хімічною і біологічною зброєю, послабити дію світлового випромінювання ядерного вибуху й уникнути ураження радіоактивним порохом. Також важливою є постійна підготовка персоналу, проведення тренувань та навчання з питань безпеки, щоб забезпечити їхню готовність до реагування на можливі загрози й ефективного використання засобів індивідуального захисту в разі необхідності.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження представлено такі основні висновки та рекомендації:

1. Фінансовий стан комерційних банків визначається як найбільш важлива економічна категорія, що оцінює фінансово-економічну діяльність за допомогою конкретної системи аналітичних показників у конкретний момент часу. Основна мета цієї оцінки полягає в наданні об'єктивної інформації зацікавленим сторонам, таким як клієнти, інвестори, регулятори тощо, щодо здатності банків виконувати свої функції та стійкості до економічних викликів. Завданнями оцінки є визначення джерел, якості та стійкості банківських доходів, узагальнення результатів аналізу і підготовка рекомендацій для управлінських рішень з метою покращення діяльності, забезпечення ліквідності та адекватності капіталу та порівняння діяльності з іншими банками.

Фінансова звітність комерційних банків, яка формується щорічно, є основою для аналізу їхнього фінансового стану. Ця інформація є аналітичною підставою для подальших досліджень фінансового стану та ключових показників, що його характеризують. На підставі цієї оцінки приймаються вагомі управлінські рішення, узгоджується діяльність різноманітних структурних підрозділів і служб, забезпечується об'єктивна оцінка результативності та забезпечення перспектив розвитку. Важливою частиною є визначення фінансової стійкості та надійності як для клієнта, так і для банку – партнера чи кореспондента.

2. У результаті аналізу нормативно-правової бази, яка регулює банківську діяльність та здійснюється оцінювання фінансового стану комерційних банків, слід відзначити, що існуюче законодавство складається з загальних та спеціальних правових актів. Основними документами є Конституція України, Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про Національний банк України», а також нормативно-правові документи. В умовах воєнного стану банківське законодавство впроваджує правові механізми для

захисту законних інтересів вкладників та інших клієнтів банків, а також для забезпечення захисту фінансово-кредитних установ. Водночас воно передбачає впровадження гнучких механізмів реагування на зміну ситуації в країні, надаючи можливість ефективного впливу на економічні умови під час конфліктних обставин.

3. Для проведення оцінки фінансового стану комерційних банків використовується різні методи, які охоплюють показники фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та ефективності управління. Методичний інструментарій дозволяє аналізувати особливості діяльності комерційних банків, визначати результативність надання банківських послуг і здійснення операцій, ефективність системи управління тощо. Для повноцінної оцінки фінансового стану комерційних банків також визначається інтегральний показник й узагальнюється їх рейтингова позиція в контексті фінансової надійності та стійкості.

4. Узагальнивши результати дослідження особливостей фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк», необхідно відмітити хорошу тенденцію розміру активів, капіталу та прибутку, який у 2018 році складав 12798 млн грн і зріс до 30198 млн грн у 2022 році. Позитивними моментами у діяльності Банку є збільшення клієнтської бази (коштів клієнтів) та зростання комісійних та процентних доходів, а негативним – значний накопичений нерозподілений збиток із попередніх періодів. Відтак без повноцінної ресурсної бази сьогодні Банк може не залишитися лідером банківського ринку та успішно реалізовувати власну комерційну діяльність.

5. Узагальнення результатів дослідження ключових показників фінансового стану Банку дозволяє висунути висновок про ефективність у виконанні основних критеріїв ліквідності. Зокрема, виявлено, що як показники миттєвої, так і загальної ліквідності перевищують встановлені нормативи. Розглядаючи коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань, можна відзначити покращення в забезпеченості дохідними активами всіх зобов'язань банку. Мінімальне значення цього коефіцієнта в діапазоні 70–80% свідчить про

стабільно високий рівень ресурсної бази Банку, що зберігається на вищому рівні.

6. Проведена оцінка інтегрального показника фінансового стану Банку підтвердила, що, незважаючи на певні негативні тенденції, його надійність залишається на високому рівні. Зазначений показник показав послідовний та значний ріст з 48 балів у 2018 році до 90 балів у 2022 році, свідчаючи про стабільний позитивний динамічний розвиток у вітчизняному банківському секторі. Цей успіх було досягнуто завдяки зростанню ключових фінансових показників, таких як генеральний коефіцієнт надійності, крос-коефіцієнт та коефіцієнт фондової капіталізації прибутку.

Аналізуючи показники комерційної діяльності і фінансового стану Банку, можна відзначити сталий ріст активів, зобов'язань та власного капіталу. Він успішно користується довірою клієнтів, зокрема використовуючи їхні кошти, й одночасно спостерігається позитивний розвиток його власного капіталу, що добре впливає на комерційну діяльність. Стабільність, надійність та впевненість на фінансовому ринку сприяє не лише розширенню масштабів діяльності банківської установи, але й підвищує конкурентоспроможність, забезпечуючи можливості для інвестицій у нові технології та ринки.

7. За результатами здійсненого дисперсійного аналізу виявлено, що залежність, яку ми досліджували, досить закономірна і статистично значуща. Дана економіко-математична модель є адекватною та має практичне значення. За її допомогою визначено, що найбільший вплив на чистий прибуток Банку мають кредити й аванси клієнтів та інвестиційні цінні папери. Відповідно, у стратегічній перспективі слід акцентувати увагу на забезпеченні зростання даних чинників впливу. Проведені розрахунки мають важливе значення для встановлення пріоритетів у фінансовому плануванні та стратегічному розвитку Банку.

8. В роботі запропоновано стратегію управління ліквідністю Банку, що включає 5 ключових блоків: визначення мети та цілей; проведення аналітичної роботи; використання методів управління; розроблення плану на випадок

кризи; здійснення контролю за процесами. В цілому, успішна реалізація цієї стратегії в банківській практиці АТ КБ «ПриватБанк» сприятиме забезпеченню та підтриманню належного рівня ліквідності як в звичних, так і в кризових економічних умовах. Крім того, вона допоможе досягти оптимального балансу між рівнем ліквідності та прибутковістю, мінімізуючи ризик незбалансованої ліквідності та відсоткового ризику.

9. Результати проведеного стрес-тестування фінансової стійкості та прибутковості Банку вказують на те, що адекватність його регулятивного капіталу найбільше піддається впливу негативних наслідків шоків факторів макроризиків та валютного ризику, які безпосередньо впливають на діяльність Банку. Банк стійкий до ризиків ліквідності, процентного та кредитного ризиків, які не надто впливають на діяльність та знаходяться в «нормативній» зоні при різноманітних сценаріях «soft» та «hard», найнижче значення даних ризиків при сценарії «soft» становить 22,292 пункти, а при сценарії «hard» складає 18,517 пункти.

Зазначені фактори формують аналітичне підґрунтя для застосування регуляторних та управлінських впливів на кризові явища, що забезпечить достатній рівень фінансової стійкості та прибутковості Банку. Це можливо досягнути за рахунок: ефективного управління валютним та макроризиками; посилення контролю за ризиками ліквідності, процентів та кредитування; регулярного оновлення стрес-тестів, зокрема проведення періодичних та обґрунтованих стрес-тестів для врахування змін у фінансовому середовищі та підготовки до можливих кризових сценаріїв.

10. Служба охорони праці Банку організовує ефективну цілісну систему управління охорони праці банку; сприяє удосконаленню діяльності кожного структурного підрозділу і кожної посадової особи; проводить оперативно-методичне керівництво роботою з охорони праці; розробляє разом зі структурними підрозділами банку комплексні заходи щодо досягнення нормативів безпеки, гігієни праці та виробничого середовища (підвищення існуючого рівня охорони праці, якщо встановлені норми досягнуті).

Захист персоналу та клієнтів Банку можливо досягнути чотирьома основними способами: укриття людей в захисних спорудах; проведення евакуаційних заходів; радіаційно-хімічний захист; медичний і біологічний захист. Лише правильне та своєчасне використання засобів індивідуального захисту забезпечує повне уникання ураження населення хімічною і біологічною зброєю, пом'якшує вплив світлового випромінювання при ядерному вибуху і дозволяє уникнути ураження радіоактивним порошком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г. М., Беленкова О. О. Рейтингове оцінювання як метод визначення кредитоспроможності позичальників банку. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2021. № 1 (10). С. 219–223
2. Бабкіна І. Досвід зарубіжних країн щодо рейтингової оцінки діяльності банків. Вісник Національного банку. 2020. № 6. С. 31–33.
3. Барановського О. І. Розвиток банківської системи України. К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2018. 584 с.
4. Буряк А.В. Теоретичні підходи до визначення змісту банківської діяльності. Ефективна економіка. 2021. №10. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=727>.
5. Вінниченко О. В., Гудзь А. В. Фінансовий стан банку та методи його оцінки в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2020. №69. С. 218–228.
6. Возняк В.Ю. Проблеми та перспективи розвитку банківської системи в Україні. URL: <http://libfor.com>.
7. Герасимович А. М., Парасій-Вергуненко І. М., Кочетков В. М. та ін. Аналіз банківської діяльності. Київ: КНЕУ, 2020. 599 с.
8. Гнилякевич І. В., Голубник О. Р., Палько І. М. Просування банківських послуг в умовах українського ринку інноваційних технологій. Сталий розвиток економіки. 2021. №6 (16). С 313–318.
9. Голінько В. І. Основи охорони праці: підручник М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. 2-ге вид. Дніпро: НГУ, 2014. 271 с.
10. Горденко С. І. Охорона праці в галузі. Цивільний захист : навч.-метод. посіб. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2022. 176 с.
11. Губарева І. О., Штаєр О. М. Визначення сукупності показників для оцінювання стану економічної безпеки банку. Проблеми економіки. 2020. №3. С. 66–75.

12. Демчук Н. І., Пархоменко Ю. В. Сучасний стан банківської системи України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 3. С. 95–97.

13. Дерев'янчук О. В., Дерев'янчук Я. В., Кравченко Г. О., Мотрич А. В. Охорона праці в галузі: навч. посіб. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 264 с.

14. Дзюблюк О. Актуальні проблеми розвитку банківської системи України. Банківська справа. 2018. № 1. С. 3–32.

15. Дрозд І.В. Організаційно-функціональна трансформація банківського сектору економіки України: дис. канд. екон. наук: 08.00.08. ДВНЗ «УБС». Київ, 2019. 312 с.

16. Дружиніна В. В., Буряк Є. В., Нестеренко А. О. Теоретичні аспекти розвитку банківської діяльності. Вісник Хмельницького національного університету. 2021. №2 (Т.1). С. 162–164.

17. Жарія Я. В. Методичні підходи до оцінювання рівня фінансової безпеки комерційного банку. Фінансові дослідження. 2016. №1. С. 130–137.

18. Жердецька Л. В., Городинський Д. І. Розвиток банківських технологій: загрози та можливості для банків. Економіка і суспільство. 2017. Вип. 10. С. 583–588.

19. Загородній А. Г. Банківська справа: термінологічний словник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 508 с.

20. Закон України «Про охорону праці» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.

21. Золотарьова О. В. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/perpe_2019_1_5.

22. Зубова В. В., Шевченко Т. О. Аналіз основних показників розвитку банківської системи України. Ефективна економіка. 2017. №5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5577>.

23. Карчева Г. Т. Фінансовий стан банків України в умовах загрози світової фінансово-економічної кризи. Ефективна економіка. 2020. №3. URL:

http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2020/11.pdf.

24. Кізіма Т. О., Письменний В. В., Коваль С. Л., Карпишин Н. І. та ін. Методика викладання фінансової грамотності: навч. посіб.; за ред. д.е.н., професора Кізіми Т. О. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2017. 200 с.

25. Коваленко В. В. Управління проблемними банками в системі забезпечення фінансової стійкості банківської системи. Вісник Дніпропетровського університету. 2020. Вип. 4 (2). С. 67–72.

26. Коваленко В. В. Розвиток FinTech: загрози та перспективи для банків України. Приазовський економічний вісник. 2018. Вип. 4 (09). С.127-133.

27. Коваленко В. В., Коренева О. Г., Черкашина К. Ф., Крухмаль О. В. Банківська система України: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2020. 187 с.

28. Копилюк О. І., Музичка О. М. Банківські операції: навч. посіб.. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 536 с.

29. Корпанюк Т. М., Мулик Я. І. Застосування мобільних додатків в бізнесі та їх облік. URL:<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6181>.

30. Кривич Я. М. Вплив інновацій на стратегічний розвиток банку. URL:<http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/797/3/4.pdf>.

31. Крухмаль О., Криклій О. Особливості фінансового аналізу банку. Економічний аналіз. 2012. Т. 11 (1). С.377–383.

32. Кузнецова Н. О. Поняття та зміст банківської діяльності. Молодой ученый. 2019. № 23. С. 470–472.

33. Кузьменко О. В., Овчаренко В. О. Тенденції розвитку сучасних банківських технологій. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. № 2. С.98–103

34. Літошенко А. В. Технологія blockchain: переваги та неочевидні можливості використання у різних галузях. Економіка та держава. 2017. № 8. С. 77–79.

35. Марич М. Г., Марич А. В. Оцінка фінансової стійкості комерційних банків України на сучасному етапі розвитку. Глобальні та національні

проблеми економіки. 2017. №17. С. 698–703.

36. Меда Н. С. Поняття банківського товару і його зв'язок із категоріями «банківський продукт», «банківська послуга» та «банківська операція». Збірник наукових праць. 2014. Вип. 38. С. 196–204.

37. Мезенцева Л. А. Трансформація банківського бізнесу. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. № 15. С. 86–97.

38. Необанки: закордонна історія та українська перспектива. Юридична Газета online. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/neobanki-zakordonna-istoriya-ta-ukrayinska-perspektiva.html>.

39. Онищенко Ю. І., Кахович Ю. В. Особливості сучасної структури банківської системи України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 24. Ч. 2. С. 99–103.

40. Офіційний сайт комерційного банку АТ КБ «ПриватБанк». URL: <https://privatbank.ua/>.

41. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>.

42. Петручок Ю. Теоретичні основи фінансового стану банку та методика його оцінювання. Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 3 листопада 2023 р. / за заг. ред. О. В. Панухник. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2023. С. 116–118.

43. Прасолова С. П., Вовченко О. С. Банківські операції : навч. посіб. та практ. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 568 с.

44. Про банки і банківську діяльність : закон України від 07.12.2000 № 2121–III. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1087.635.27&nobreak=1#st47>.

45. Прокопенко І. Ф., Ганін В. І. Основи банківської справи: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 404 с.

46. Радіонова Н. Й., Терещук В. В. Розрахункові операції за допомогою

дистанційних банківських послуг: переваги та недоліки. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2016/22.pdf.

47. Розвиток FinTech в Україні: новий проект від Нацбанку. URL: <https://tehnot.com/ua/razvitie-fintech-v-ukraine-novyj-proektot-natsbanka>.

48. Рудевська В. І. Теоретичні підходи до визначення сутності банківської діяльності. Підприємництво та інновації. 2020. Випуск 12. С. 194–199.

49. Сакур М. М., Москалюк І. В. Основи охорони праці: навч.-метод. посібник; ОДАУ. Кафедра безпеки життєдіяльності. Херсон: «Южполиграфсервіс», 2013. 67 с.

50. Сакур М. М., Москалюк І. В., Нагорнюк В. Ф. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Навчально-методичний комплекс для підготовки спеціалістів ступеня «бакалавр» III-IV рівнів акредитації для всіх напрямків підготовки. Одеса: Видавництво, 2017. 400 с.

51. Самородов Б. В. Опис бізнес-процесу діагностики фінансового стану банку. Банківська справа. 2018. Вип. 2 (130). С. 72–77.

52. Семенцов Р. В., Самородов Б. В. Діагностика фінансового стану банку: визначення ймовірності дефолту банку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 19. Ч. 3. С. 40–44.

53. Сенищ П. М. Банківська діяльність в реалізації державної політики економічного зростання України. автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: 08.00.08. Київ, 2017. 42 с.

54. Сисоєнко І. А., Карлюка Д. О. Аналіз основних фінансових показників діяльності банків України. Підприємництво та інновації. 2022. Вип. 23. С. 132–137.

55. Стручок В. С. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «магістр» всіх спеціальностей денної та заочної (дистанційної) форм навчання. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. 156 с.

56. Тимошик Н. С. Забезпечення ефективності банківської системи. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції «Формування

механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах, 1–2 червня 2022 р. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. С. 152–154.

57. Швайко М. Л., Микиша А. Д. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України. Соціальна економіка. 2022. №63. С. 145–155.

58. Шкляр А. Класичний банкінг: напрями трансформації в умовах технологічної революції. Український соціум. 2018. №1 (64). С. 49–58.

59. Шпильовий В. А., Фімяр С. В. Концептуальні підходи до визначення сутності банківської діяльності в умовах модернізації економічної системи. Агросвіт. 2015. № 13. С. 14–18.

ДОДАТКИ

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2022	31 грудня 2021
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	96 380	52 835
Кредити та аванси банкам	7	103 837	26 243
Кредити та аванси клієнтам	8	68 084	68 218
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		239 752	222 277
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	95 716	93 096
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	143 920	129 074
- за амортизованою собівартістю	9	116	107
Поточні податкові активи	25	9 079	9 978
Відстрочені податкові активи	25	1 100	-
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30
Інвестиційна нерухомість	10	2 155	1 989
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	11	1 389	1 288
Основні засоби	11	5 228	6 074
Інші фінансові активи	12	4 309	2 644
Інші нефінансові активи	13	9 189	9 713
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		64	7
Загальна сума активів		540 596	401 296
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків		-	3
Кошти клієнтів	14	471 970	325 303
Інші залучені кошти	15	128	-
Відстрочені податкові зобов'язання	25	-	159
Інші фінансові зобов'язання	16	2 634	3 770
Забезпечення у т.ч.:	17	5 804	3 651
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		1 280	373
- інше забезпечення		4 524	3 278
Інші нефінансові зобов'язання	18	2 271	1 795
Загальна сума зобов'язань		482 807	334 681
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Інші резерви	9, 11	(15 168)	(4 091)
Резервні та інші фонди банку	19	11 449	9 696
Накопичений дефіцит		(156 749)	(157 247)
Загальна сума власного капіталу		57 789	66 615
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		540 596	401 296

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2022 рік	2021 рік
Процентні доходи в т.ч.:		43 686	35 854
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	20	38 905	30 870
- інші процентні доходи	20	4 781	4 984
Процентні витрати	20	(3 768)	(6 537)
Чистий процентний дохід		39 918	29 317
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	21	(15 396)	(856)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		24 522	28 461
Комісійні доходи	22	32 945	35 057
Комісійні витрати	22	(12 505)	(11 840)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		14 655	3 226
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(7 760)	1 017
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119	32
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	2 608	(7 666)
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		267	(873)
Витрати на виплати працівникам		(10 096)	(8 904)
Амортизаційні витрати	11	(1 970)	(2 183)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:	23	(10 473)	(2 348)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	17, 23	(885)	6 464
- адміністративні та операційні витрати	23	(9 588)	(8 812)
Інші доходи	24	2 815	1 286
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(458)	(111)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(1)	(164)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		4	77
Прибуток до оподаткування		34 672	35 067
(Витрати на сплату податку) доходи від повернення податку	25	(4 474)	(17)
Прибуток за рік		30 198	35 050

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г.Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

У мільйонах українських гривень	2022 рік	2021 рік
Прибуток за рік	30 198	35 050
Інший сукупний дохід		
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Фінансові інструменти що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:		
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(14 139)	(1 758)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування	(119)	(32)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки	3 453	-
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	(207)	(2)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>		
Будівлі та земля:		
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки	34	(32)
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу	(6)	6
Загальна сума іншого сукупного доходу	(10 984)	(1 818)
Загальна сума сукупного доходу	19 214	33 232

Затверджено до випуску та підписано 18 квітня 2023 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020 (як рекламифіковано)	31 грудня 2019 (як рекламифіковано)
АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти	6	52 835	49 911	45 894
Кредити та аванси банкам	7	26 243	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	68 218	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери в т.ч.:		222 277	221 661	152 157
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	93 096	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	129 074	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	107	1 715	875
Поточні податкові активи	21	9 978	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні підприємства, спільні підприємства та асоційовані підприємства		30	30	155
Інвестиційна нерухомість		1 989	2 933	3 379
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	10	1 288	953	648
Основні засоби	10	6 074	6 689	5 832
Інші фінансові активи	11	2 644	3 448	2 210
Інші нефінансові активи	12	9 713	10 128	10 529
Непоточні активи або групи вибуття, класифіковані як утримувані для продажу або як утримувані для виплати власникам		7	32	-
Загальна сума активів		401 296	382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Інші залучені кошти		-	-	7 721
Кошти банків		3	2	201
Кошти клієнтів	13	325 303	312 708	240 621
Відстрочені податкові зобов'язання	21	159	146	121
Інші фінансові зобов'язання	14	3 770	4 059	2 639
Забезпечення у т.ч.:	15	3 651	10 687	2 363
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		373	329	290
- інше забезпечення		3 278	10 358	2 073
Інші нефінансові зобов'язання	15	1 795	2 098	1 528
Загальна сума зобов'язань		334 681	329 700	255 194
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Статутний капітал	16	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	16	23	23	23
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174	12 174
Інші резерви	9, 10	(4 091)	(2 248)	(660)
Резервні та інші фонди банку	16	9 696	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(157 247)	(171 665)	(169 918)
Загальна сума власного капіталу		66 615	52 825	54 529
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		401 296	382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Брон
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток або збиток за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2021 рік	2020 рік (як рекласифіковано)
Процентні доходи в т.ч.:		35 854	33 563
- процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	17	30 870	28 547
- інші процентні доходи	17	4 984	5 016
Процентні витрати	17	(6 537)	(11 961)
Чистий процентний дохід		29 317	21 602
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	18	(856)	(1 809)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		28 461	19 793
Комісійні доходи	19	35 057	27 649
Комісійні витрати	19	(11 840)	(8 888)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		3 226	3 103
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		1 017	(7 460)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	32	8
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	9	(7 666)	16 045
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(873)	(256)
Витрати на виплати працівникам		(8 904)	(8 192)
Амортизаційні витрати		(2 183)	(1 791)
Частка прибутку (збитку) асоційованих підприємств та спільних підприємств, облік яких ведеться за методом участі в капіталі		-	(124)
Інші адміністративні та операційні витрати в т.ч.:		(2 348)	(16 681)
- розформування (витрати на створення) резерву під юридичні ризики	15, 20	6 464	(8 539)
- адміністративні та операційні витрати	20	(8 812)	(8 142)
Інші доходи		1 286	1 200
Інші прибутки (збитки) - збиток від модифікації фінансових активів		(111)	(104)
Доходи (витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова		(164)	(6)
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		77	-
Прибуток до оподаткування		35 067	24 296
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	21	(17)	6
Прибуток за рік		35 050	24 302

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2021	31 грудня 2020
Прибуток за рік		35 050	24 302
Інший сукупний дохід			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Прибутки (збитки) від фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(1 758)	(1 649)
- Коригування перекласифікації фінансових активів, оцінених за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, до оподаткування		(32)	(8)
- Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу		(2)	(6)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі та земля:			
- Інший сукупний дохід, до оподаткування, прибутки (збитки) від переоцінки		(32)	139
- Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці у складі іншого сукупного доходу		6	(25)
Загальна сума іншого сукупного доходу		(1 818)	(1 549)
Загальна сума сукупного доходу		33 232	22 753

Затверджено до випуску та підписано 26 липня 2022 року.

Г. Бьош
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2020	31 грудня 2019
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	49 911	45 894
Заборгованість банків	7	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	1 715	875
Поточні податкові активи	22	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	155
Інвестиційна нерухомість		2 933	3 379
Активи з права користування	10	1 748	1 716
Основні засоби та нематеріальні активи	11	5 894	4 764
Інші фінансові активи	12	3 448	2 210
Інші активи	13	8 900	9 285
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 228	1 244
Активи, утримувані для продажу		32	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ		-	7 721
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		2	201
Кошти клієнтів	14	312 708	240 621
Зобов'язання орендаря з лізингу	31	1 855	1 748
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	146	121
Інші фінансові зобов'язання	15	2 907	1 522
Резерви та нефінансові зобов'язання	16	12 082	3 260
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		329 700	255 194
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	17	206 060	206 060
Емісійний дохід	17	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	689	614
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	9	(2 937)	(1 274)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	17	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(171 665)	(169 918)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		52 825	54 529
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
 В.о. Голови Правління

 В. В. Яроленко
 Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2020 рік	2019 рік
Процентні доходи	18	33 563	33 841
Процентні витрати	18	(11 961)	(14 174)
Чистий процентний дохід		21 602	19 667
Відрахування до резерву на зменшення корисності	19	(1 771)	(4)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 831	19 663
Доходи за виплатами та комісійними	20	27 649	24 575
Витрати за виплатами та комісійними	20	(8 888)	(6 386)
Прибуток мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів (Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		3 103	2 589
Прибуток мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	8	8
Прибуток мінус збитки/(збитки мінус прибутки) від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	16 045	(1 526)
Витрати щодо резерву під юридичні ризики	16	(8 577)	(387)
Збитки/(прибутки) від уцінки будівель (що перевищують дооцінку) та переоцінки інвестиційної нерухомості		(256)	4
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(119)	(134)
(Зменшення корисності)/відновлення зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		(124)	8
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(18 006)	(14 428)
Інші чисті доходи		1 090	2 113
Прибуток до оподаткування		24 296	32 609
Кредит з податку на прибуток	22	6	-
Чистий прибуток за рік		24 302	32 609
Інші сукупні доходи/(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований (збиток)/прибуток від переоцінки		(1 649)	2 037
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(8)
- Податковий ефект		(6)	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		139	(70)
- Податковий ефект		(25)	15
Інші сукупні (витрати)/доходи		(1 549)	1 974
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		22 753	34 583

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
В.о. Голови Правління

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2019	31 грудня 2018
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	45 894	27 360
Заборгованість банків	7	27 118	-
Кредити та аванси клієнтам	8	59 544	50 140
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	84 680	86 244
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	66 602	79 299
- за амортизованою собівартістю	9	875	14 538
Поточні податкові активи		2 257	184
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/Інвестиції в дочірні компанії		155	30
Інвестиційна нерухомість		3 379	3 340
Активи з права користування	10	1 716	-
Основні засоби та нематеріальні активи	11	4 764	3 793
Інші фінансові активи	12	2 210	2 743
Інші активи	13	9 285	8 899
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 244	1 361
Активи, утримувані для продажу	14	-	117
ВСЬОГО АКТИВІВ		309 723	278 048
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	15	7 721	9 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		201	195
Кошти клієнтів	16	240 621	231 055
Зобов'язання орендаря з лізингу	32	1 748	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	121	136
Інші фінансові зобов'язання	17	1 522	2 249
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 260	3 132
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		255 194	246 584
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	614	687
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 274)	(3 303)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	19	6 850	6 211
Накопичений дефіцит		(169 918)	(190 388)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		54 529	31 464
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		309 723	278 048

Затверджено друком та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	20	33 841	30 754
Процентні витрати	20	(14 174)	(14 002)
Чистий процентний дохід		19 667	16 752
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(4)	(6 089)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 663	10 663
Доходи за виплатами та комісійними	22	24 575	19 590
Витрати за виплатами та комісійними	22	(6 386)	(4 402)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 983
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		6 510	1 145
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		8	3
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		(1 526)	(3 085)
Прибутки/(збитки) від оцінки будівель та інвестиційної нерухомості		4	(553)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(134)	(13)
Відновлення зменшення корисності асоційованої компанії		8	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(14 815)	(13 988)
Інші чисті доходи		2 113	1 446
Прибуток до оподаткування		32 609	12 789
Кредит з податку на прибуток	24	-	9
Чистий прибуток за рік		32 609	12 798
Інші сукупні доходи/(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований прибуток/(збиток) від переоцінки		2 037	(1 872)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(3)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		(70)	2
- Податковий ефект		15	(1)
Інші сукупні доходи/(витрати)		1 974	(1 874)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		34 583	10 924
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	19	44,31	17,39

Завершено до випуску та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Крухман
Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток Д

Показники фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки, млн грн

Показники	Роки					Відхилення (+;-)							
						Абсолютне, млн грн				Відносне, %			
	2018	2019	2020	2021	2022	2020–2019	2021–2020	2022–2021	2022–2018	2020–2019	2021–2020	2022–2021	2022–2020
Активи, в тому числі:	278048	309723	382525	401296	540596	72802	18771	139300	158071	11,39%	4,91%	34,71%	41,32%
грошові кошти та їх еквіваленти	27360	45894	49911	52835	96380	4017	2924	43545	46469	67,74%	5,86%	82,42%	93,10%
Зобов'язання, в тому числі:	246584	255194	329700	334681	482807	74506	4981	148126	153107	3,49%	1,51%	44,26%	46,44%
кошти клієнтів	231055	240621	312708	325303	471970	72087	12595	146667	159262	4,14%	4,03%	45,09%	50,93%
Капітал банку, в тому числі:	31464	54529	52825	66615	57789	-1704	13790	-8826	4964	73,31%	26,11%	-13,25%	9,40%
Акціонерний капітал	206060	206060	206060	206060	206060	0	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Нерозподілений прибуток (збиток)	-190388	-169918	-171665	-157247	-156749	-1747	14418	498	14916	-10,75%	-8,40%	-0,32%	-8,69%
Процентні доходи	30754	33841	27649	35057	32947	-6192	7408	-2110	5298	10,04%	26,79%	-6,02%	19,16%
Процентні витрати	14002	14174	8888	11840	12505	-5286	2952	665	3617	1,23%	33,21%	5,62%	40,70%
Чистий процентний дохід	16752	19667	18761	23217	20442	-906	4456	-2775	1681	17,40%	23,75%	-11,9%	8,96%
Адміністративні та інші операційні витрати	13988	14815	8203	8812	9588	-6612	609	776	1385	5,91%	7,42%	8,81%	16,88%
Прибуток банку за рік	12798	32609	24561	35050	30198	-8048	10489	-4852	5637	154,80%	42,71%	-13,8%	22,95%

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»

Додаток Е

Показники фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018–2022 роки

Показники	Роки					Відхилення (+;-)				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019– 2018	2020– 2019	2021– 2020	2022– 2021	2022– 2018
1. Коефіцієнти ліквідності										
Коефіцієнт миттєвої ліквідності	0,2	0,29	0,24	0,28	0,22	0,069	-0,050	0,040	-0,060	0,020
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,118	0,191	0,16	0,162	0,204	0,072	-0,031	0,002	0,042	0,086
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,128	1,214	1,16	1,199	1,12	0,086	-0,054	0,039	-0,079	-0,008
Коефіцієнт співвідношення високоліквідних активів до робочих	0,098	0,148	0,13	0,132	0,178	0,05	-0,018	0,002	0,046	0,080
Коефіцієнт ресурсної ліквідності	0,885	0,807	0,652	0,822	0,814	0,042	-0,155	0,170	-0,008	-0,071
2. Коефіцієнти достатності капіталу (фінансової стійкості)										
Коефіцієнт надійності	0,113	0,176	0,138	0,166	0,107	0,063	-0,038	0,028	-0,059	-0,006
Коефіцієнт фінансового важеля	7,837	4,680	6,241	5,024	8,355	-3,157	1,561	-1,217	3,331	0,518
Коефіцієнт достатності капіталу	0,741	0,665	0,539	0,513	0,381	-0,076	-0,127	-0,025	-0,132	-0,360
Коефіцієнт захищеності власного капіталу	6,55	3,78	3,90	3,09	3,57	-2,770	0,122	-0,808	0,472	-2,983
Коефіцієнт залежності	0,887	0,824	0,862	0,834	0,893	-0,063	0,038	-0,028	0,059	0,006
3. Коефіцієнти ділової активності										
Коефіцієнт активності залучення міжбанківських кредитів	0,117	0,125	0,176	0,155	0,093	0,008	0,051	-0,021	-0,062	-0,024
Коефіцієнт активності залучення строкових депозитів	0,937	0,943	0,948	0,972	0,978	0,006	0,006	0,024	0,006	0,041
Коефіцієнт кредитної активності	0,831	0,777	0,817	0,811	0,873	-0,054	0,041	-0,007	0,062	0,042
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності	0,322	0,285	0,271	0,559	0,448	-0,037	-0,014	0,288	-0,111	0,125
Коефіцієнт інвестицій в доходних активах	0,766	0,658	0,675	0,809	0,715	-0,108	0,017	0,134	-0,094	-0,051
Коефіцієнт кредитів в доходних активах	1,975	1,794	2,036	1,174	1,395	-0,181	0,241	-0,862	0,221	-0,580
Коефіцієнт проблемних кредитів	0,093	0,101	0,057	0,069	0,085	0,008	-0,044	0,012	0,016	-0,008
Коефіцієнт ефективності використання активів	0,06	0,063	0,049	0,058	0,038	0,003	-0,014	0,009	-0,02	-0,022
4. Показники ефективності управління (рентабельності)										
Рентабельність активів	4,60%	10,53%	6,42%	8,73%	5,59%	5,93%	-4,11%	2,31%	-3,15%	0,98%
Рентабельність капіталу	40,68%	59,80%	46,50%	52,62%	52,26%	19,1%	-13,31%	6,12%	-0,36%	11,58%

Джерело: складено за даними фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк»